

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Humanitaar- ja sotsiaalinete õpetamine põhikoolis õppekava

Maibel Valdmann

ILUKIRJANDUSEL PÕHINEV ÕPPEMATERJAL GRAMMATIKAOSKUSE
ARENDAMISEKS III KOOLIASTME INGLISE KEELE TUNDIDES

bakalaureusetöö

Juhendaja: Tiia Krass

Läbiv pealkiri: Grammatikaõpe ilukirjandusliku teksti kaudu inglise keele tunnis

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Tiia Krass (MA)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees: Hasso Kukemelk (knd)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2016

Resümee

Ilukirjandusel põhinev õppematerjal grammatikaoskuse arendamiseks III kooliastme inglise keele tundides

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli koostada III kooliastmele inglise keele grammatika õppimiseks ilukirjanduslikel tekstikatketel põhinev õppematerjal, seda katsetada ja uurida nii õpetajatest ekspertide kui õpilaste hinnanguid valminud õppematerjalile. Komplekt koosnes kolmel ilukirjanduslikul tekstikatkel põhinevast õppematerjalist. Õppematerjalide eesmärgiks oli 9. klassi õpilaste inglise keele grammatikaoskuse arendamine seas. Õppematerjali katsetamise ajal jagati välja kaks ankeeti, millest üks oli mõeldud ekspertide ja teine õpilastele täitmiseks. Õppematerjalile andsid hinnangu kolm eksperti kahes Tartu koolis ja 45 nende koolide 9.klassi õpilast.

Ekspertihinnangu põhjal selgus, et õppematerjalid on vastavuses Põhikooli riikliku õppekavaga (2011), sobiva raskusastmega, saavutatavate tunnieesmärkidega, arusaadavate juhenditega, huvipakkuvad ja üldiselt eakohased ja sobiva pikkusega. Samuti leidsid eksperdid, et õppematerjalidest on abi grammatikaoskuse arendamisel.

Õpilaste poolt täidetud ankeedist selgus, et õpilaste arvates olid tekstikatkendid üldiselt huvipakkuvad ja õppematerjalid enamasti jõukohased, arusaadavate juhendite, kauni välimuse ja sobiva pikkusega. Enamik õpilasi leidis, et katsetatud õppematerjal on neile abiks grammatika õppimisel.

Märksõnad: ilukirjandus, keeleõpe, õppematerjal, grammatikaõpe, inglise keel

Abstract

Study Material for Developing Grammar Skills through Literature Excerpts in the English Language Classroom of School Stage III

The aim of this bachelor's thesis was to create a study material for school stage III to develop their grammar skills in English through literature excerpts, to test it and examine the experts' and students' opinion of the compiled study materials. The set of materials consisted of three sets of study materials based on three different excerpts from the same fiction book (Billionaire Boy). The aim of the study materials was to develop 9-graders' grammar skills in English. During the research process, two questionnaires were handed out. One of them was

meant for the experts and the other one for the students to fill in. The study materials were tested and evaluated by three teachers from schools in Tartu and by 45 students from these schools.

The results of the survey showed that the experts found the study materials to be correspondent to the curriculum, of the appropriate level and length , with achievable goals and clear instructions as well as generally age-appropriate.

Keywords: fiction, language teaching, study material, grammar teaching, English language

Sisukord

Resümee	2
Abstract	2
Sisukord.....	4
Sissejuhatus	5
<i>Töös kasutatavad põhimõisted.....</i>	6
<i>Ilukirjanduse mõiste ja tähtsus keeleõpetuses .....</i>	7
<i>Võõrkeele õppimine III kooliastmes .....</i>	8
<i>Ilukirjanduse olulisus III kooliastme võõrkeeleõppes .....</i>	8
<i>Ilukirjanduse kasutamine keele osaoskuste õpetamiseks.....</i>	9
<i>Ilukirjanduse kasutamine grammatika õpetamiseks.....</i>	10
<i>Ilukirjanduslike tekstikatkete õppeotstarbelise valiku põhimõtted.....</i>	11
<i>Õppematerjali koostamise põhimõtted .....</i>	12
<i>Uurimuse eesmärgid ja uurimisküsimused.....</i>	13
II Metoodika.....	15
<i>I etapp Õppematerjali koostamine .....</i>	15
<i>Autori valiku põhjendus.....</i>	16
<i>Tekstide valiku põhjendus.....</i>	17
<i>Harjutuste valiku põhjendus.....</i>	17
<i>II etapp Õppematerjali katsetamine ja hindamine .....</i>	18
<i>Valim.....</i>	18
<i>Instrument.....</i>	18
<i>Protseduur .....</i>	19
III Tulemused	20
<i>Ekspertide küsitluse tulemused.....</i>	20
<i>Ekspertide soovitusel õppematerjalide muutmiseks .....</i>	22
<i>Õpilaste küsitluse tulemused .....</i>	24
<i>Ekspertide ja õpilaste poolt õppematerjalile antud hinnangu võrdlus.....</i>	29
<i>Õpilaste kommentaarid valminud õppematerjalile .....</i>	29
IV Arutelu	30
Tänu sõnad	33
Autorsuse kinnitus.....	33
Kasutatud kirjandus.....	34
LISA 1	
LISA 2	
LISA 3	

Sissejuhatus

Üheks kõige tähtsamaks aspektiks võõrkeele omandamisel on grammatika õppimine (Mozhgan, A., 2014). Grammatika õppimine on aga õpilaste jaoks tihti ebameeldiv ja isegi hirmutav (Al-Mekhlafi & Nagaratnam, 2011). Kuigi õpetajad on kommunikatiivse õpetamisemeetodi omaks võtnud, kulub ikka palju tunniajast grammatikareeglite selgitamisele (Gatbonton & Segalowitz, 2005). Selline lähenemine võib aga õpilaste jaoks olla igav ja võib kaduda õpimotivatsioon. Üheks võimaluseks muuta grammatika õppimine huvitavamaks, on kasutada ilukirjandust, mis pakub põnevaid ja kaasahaaravaid lugusid.

Koolis algab ilukirjanduse õppeotstarbeline kasutamine juba esimesest klassist. Põhikooli riiklik õppekava (2011) näeb ette esimeses klassis ühe õpitegevusena kirjanduslike tekstide lugemist, mille kaudu õpivad õpilased mõistma sõna, lause ning teksti sisu. Põhikooli riikliku õppekava lisa 2 (2011) kohaselt on võõrkeeleõppel kõige otsesem seos keele ja kirjandusega, sest uue keele õppimisel rakendatakse emakeeles omandatud teadmisi. Nii ongi ilukirjandus esialgu abivahendiks emakeele omandamisel ning seejärel juba ka võõrkeele õppimisel.

Ilukirjandusel on klassiruumis mitmeid positiivseid külgi. Van (2009) väidab, et ilukirjandus võõrkeele tunnis tagab mõtestatud konteksti, kaasab põhjaliku sõnavara, paelub kujutlusvõimet ja võimaldab loomingulisust. Ilukirjandus julgustab ka kriitiliselt mõtlema ja võimaldab kasutada kommunikatiivseid keele–õppe põhimõtteid. Collie ja Slater (2009) märgivad, et kirjandus on nii kultuurilise väärtuse kandja kui ka keele rikastamise vahend, mis aitab õpilastel keskenduda enamale kui võõra keelesüsteemi mehaaniliselt omandatavatele aspektidele. Väga heaks mooduseks erinevate võõrkeele osaoskuste arendamiseks on autentsete ilukirjanduslike tekstide kasutamine klassiruumis. Khatib (2011) peab teksti autentsust inglise keele kui võõrkeele õppimisel väga oluliseks. Grammatikaõppesse autentseid ilukirjanduslikke tekste kaasates on võimalik edukalt õpilastele erinevaid keelereegleid tutvustada.

Evelin Leerima (2013) bakalaureusetöö raames läbiviidud uurimusest selgub, et II kooliastme inglise keele õpikutes leidub ilukirjanduslikke tekste väga vähe. 2006. aastal Astrid Ausi poolt läbiviidud küsitlus 9. klasside seas näitab, et kohustusliku kirjanduse puudumisel ei loeks 88% küsitletud õpilastest üldse. Samuti selgub küsitlusest, et õpilased sooviksid lugeda rohkem tänapäevast kirjandust. Hişmanoğlu (2005) toob välja, et võõrkeele õpetamiseks kirjanduse kaudu leidub väga vähe pedagoogilisi valmismaterjale, mida võõrkeele õpetajad saaksid oma tundides kasutada. Ilukirjanduslike tekstide leidmisel peab

õpetaja arvestama õpilaste keeletasemega, võtma arvesse seda, millised teemad õpilasi huvitavad ning samuti mõtlema välja õpitegevused, mida tekstiga seostada. Ståhlbergi (2011) uurimus näitab, et piiratud aeg ja saadaval olevate tekstide vähesus on peamised põhjused, mis mõjutavad õpetajate vähest ilukirjanduse kasutamist õppetöös.

Varasemalt on bakalaureusetöö raames kirjanduslikel tekstidel põhineva õppematerjali inglise keele osaoskuste õpetamiseks koostanud Kivilo (2012). Magistritöö raames on Birgit Habe (2015) koostanud mängude komplekti inglise keele grammatika õpetamiseks II kooliastmele. Ilukirjanduse kasutamist II kooliastmes inglise keele kui võõrkeele tunnis on oma bakalaureusetöös uurinud ka Pihlak (2012). Leerimaa (2015) magistritöö uurib III kooliastme inglise keele õpikutes olevaid õpilaste keelepädevust arendavaid lugemisülesandeid. Anier (2015) toob oma magistritöös välja, et õpilaste hinnanguid inglise keele grammatika õppimise, sealhulgas erinevate õppematerjalide kasutamise kohta, tasuks veel uurida. Autorile teadaolevalt ei ole aga grammatika arendamiseks III kooliastmele ilukirjanduslikel tekstidel põhinevat õppematerjali varem Eestis loodud.

Töö eesmärgiks on koostada III kooliastmele inglise keele grammatika õppimiseks ilukirjanduslikel tekstikatketel põhinev õppematerjal, seda katsetada ja uurida nii õpetajatest ekspertide kui õpilaste hinnanguid valminud õppematerjalile, et seda paremaks muuta. Kuna ilukirjanduslike tekstikatmete leidmine ja töölehtede koostamine on aeganõudev tegevus, aitab õppematerjal seda probleemi lahendada ja on abiks nii õpetajatele kui õpilastele.

Töös kasutatavad põhimõisted

1. *Autentne/adapteerimata materjal* – materjal, mis ei ole loodud hariduslikel keeleõppe eesmärkidel ja mida ei ole lihtsustatud ega muudetud. (Polio, C., 2012)
2. *Ekspert* – vähemalt seitsme aastase õpetamiskogemusega õpetaja (Berliner, 2004).
3. *Humanistlik keeleõppemeetod* – õpilasekeskne keeleõppemeetod, mille õppesisu planeerimisel lähtutakse õpilase vajadustest (Kingisepp & Sõrmus, 2000).
4. *Kommunikatiivne keeleõppemeetod* – keeleõppemeetod, mille käigus pööratakse tähelepanu suhtluspädevuse arengule (Metslang, Kitsnik & Krall, 2014).
5. *Tekstikatke* – väike osa teksti tervikust, fragment (Eesti õigekeelsussõnaraamat, 2013).
6. *Traditsiooniline keeleõppemeetod* – keeleõppemeetod, mille käigus on keskne roll õpetajal ja mille käigus esitatakse õpilastele valmisteadmised ning toimub teadmiste omandamise kontrollimine (Metslang, et al., 2014).
7. *Produktiivsed oskused* – oskused, mis eeldavad loomist (kõnelemine ja kirjutamine) (Al-Jawi & Fadwa, 2010).

8. *Retseptiivsed oskused* – oskused, mis hõlmavad endas kuuldu ja nähtu mõistmist (lugemine ja kuulamine) (Al-Jawi & Fadwa, 2010).
9. *Õppematerjal* – võõrkeeleõppes kuuluvad õppematerjalide alla kõik materjalid, mis aitavad keele õppimist hõlbustada (Tomlinson, B., 2011).

Ilukirjanduse mõiste ja tähtsus keeleõpetuses

Ilukirjandus on sõnakunstiteos ja vaimsete väärtuste kandja. Kirjanduse kaudu õpib lugeja keeletarvitust läbi nägema (Merilai, Saro & Annus, 2011). Kirjandus ühendab endas sotsiaalse ja kultuurilise funktsiooni (Ihonen, M., 1996). Lugemine tähendab erinevate inimeste jaoks erinevaid asju. Igal juhul kannab lugemine endas alati eesmärki (Berardo, S., A., 2006).

Brumfit ja Carter (1986) peavad ilukirjanduse kasutamise peamiseks eesmärgiks võõrkeeleõppes keelekompetentsi arendamist. Lisaks sellele aitab ilukirjandus keeletunnis õpilaste kultuurilaseid teadmisi laiendada, võimaldades neil loetud tekstiga isiklikult suhestuda. Kaasahaarava teksti lugemine tõstab õpilase õpimotivatsiooni ja loomingulisust. (Collie & Slater, 2009). Ilukirjanduslikud tekstikatked, mida tunnis kasutatakse, on autentset õppematerjalid. Berardo (2006) toob välja autentsete materjalide tunnis kasutamise põhilised eelised: need materjalid on õpilaste jaoks motiveerivad, need tagavad autentse informatsiooni loetu kultuurilise tausta kohta, need annavad võimaluse kokku puutuda tõelise keelekasutusega, need on tihedalt seotud õpilaste vajadustega ning toetavad loomingulist õpetamisviisi.

On mitmeid põhjusi, miks õpetajad peaksid ilukirjandust võõrkeeleõppesse kaasama. Autentsete materjalide kasutamine kiirendab õppimist (Tomlinson, B., 2008). Õpilased arendavad ilukirjandust lugedes oma lugemis-, kuulamis-, kirjutamis- ja kõnelemisoskust. Lisaks keeleoskuse laienemisele, õpivad õpilased paremini tundma ja kasutama erinevaid keelereegleid (McKay, S., 1982). Lugemine aitab lisaks sõnavara täienemisele kaasa ka grammatikareeglite õppimisele (Brumfit & Carter, 1986). Lugemise kaudu saavad õpilased töötada nii väiksemate ühikute (üksikud tähed) kui suuremate keelekomponentidega (sõnade ja lausetega) (Nunan, D. 1989). Kirjandus annab võimaluse õpilastel kokku puutuda otsese ja kaudse kõnega (Carter & Long, 1991) ja kirjanduse kaudu on võimalik tundi kaasata mitmeid erinevaid õpitegevusi (Koutsompou, V. I., 2015). Ilukirjanduslike autentsete materjalide kasutamine võimaldab tundidesse vaheldust tuua ja õpilastes huvi äratada nii kirjanduse kui

keeleõppe vastu. Ilukirjanduslike tekstide lugemine on üks viis suunata õpilasi iseseisvalt oma keelepädevust arendama.

Võõrkeele õppimine III kooliastmes

Põhikooli riiklik õppekava näeb ette põhikoolis mitmekesise õppemetoodika, -viiside ja –vahendite kasutamist (Põhikooli riiklik õppekava, 2011). Eesti võõrkeelte strateegia (2009) toob ühe eesmärgina välja võõrkeelte õpiviiside mitmekesistamise. Praeguses võõrkeeleõppes keskendutakse kommunikatiivsetele vajadustele ning pelgalt keele struktuuri tundmise asemel omab suuremat tähtsust keele kasutamise oskus (Põhikooli riiklik õppekava lisa 2, 2011).

Võõrkeele õpetamise meetodid jagatakse traditsioonilisteks, humanistlikeks või kommunikatiivseteks. Traditsioonilise meetodi puhul on eesmärgiks grammatika õppimine ühe eraldiseisva oskusena. Traditsioonilises keeleõppes on õpilasel vaja grammatikat õppides omandada vajalikud grammatikareeglid ning osata neid ka kasutada. Erinevalt traditsioonilistest meetoditest on kommunikatiivsed meetodid õppijakesksed ning õppimisel lähtutakse õppija vajadustest. Kommunikatiivsete meetodite puhul on keeleoskus laiema vaatluse all. Keele omandamine ei seisne üksnes keele struktuuri ja sõnavara tundma õppimises. Õppija peab teadma, kuidas keelendeid suhtlemisel kasutada (Kingisepp & Sõrmus, 2000). Ilukirjanduse kasutamine klassiruumis kuulub kommunikatiivse õppemeetodi alla: õppematerjalina kasutatakse autentseid materjale, millega puutuvad kokku emakeele kõnelejad (Kingisepp & Sõrmus, 2000; Richards & Rodgers, 1986).

Põhikooli riikliku õppekava lisa 2 (2011) märgib, et III kooliastmes arendatakse kõiki osaoskusi võrdselt, pöörates erilist tähelepanu loovuse arendamisele. Õpilased peaksid kasutama võõrkeelt väljaspool tundi ja hakkama keelt õppima erinevaid materjale kasutades, milleks võivad olla võõrkeelsed filmid ja raadio- või telesaated. Ühe õppimisviisina on Põhikooli riikliku õppekava lisa 2 (2011) nimetatud ka võõrkeelse kirjanduse lugemist.

Ilukirjanduse olulisus III kooliastme võõrkeeleõppes

Põhikoolis aitab eakohase kirjanduse lugemine õpilastel püsivat lugemisharjumust ja- oskust omandada. Kirjanduse rakendamise põhjusteks põhikoolis on ka sõnavara rikastamine ning suulise ja kirjandusliku väljendusoskuse arendamine. Kirjanduse kaudu ei täiene ainult keelelised oskused, vaid kujunevad ka väärtushinnangud. See on viis, kuidas teiste maade kultuuri tundma õppida ning esteetilisi ja eetilisi hoiakuid kujundada (Org, A., 2010; Nootre, S., 2010; Merilai et al., 2011).

Põhikooli riiklik õppekava (2011) nimetab põhikooli III kooliastme õpilaste pädevuste all väärtuste ja kultuuri tundmist ning võõrkeelsete tekstide mõistmist. Kirjanduse kaudu on võimalik kõiki neid pädevusi arendada, kasutades õpilaste jaoks motiveerivat õppemetoodikat (Collie & Slater, 2009). Põhikooli riiklikku õppekava lisa 1 (2011) märgib, et kirjandusõpetus arendab olulisi õpipädevusi, mille hulka kuuluvad kuulamis- ja lugemisoskus ning erinevat liiki tekstide mõistmine. Samuti aitab see kaasa oma arvamuse kujundamisele ja sõnastamisele.

Võõrkeele õppeviiside mitmekesistamist rõhutavad nii Eesti võõrkeelte strateegia (2009) kui ka Põhikooli riiklik õppekava (2011). III kooliastmes peaks õpilane Põhikooli riikliku õppekava lisa 2 (2011) kohaselt õpitavat keelt kasutama ka väljaspool tundi. On oluline, et õpetaja suunaks õpilasi seda tegema ning üheks võimaluseks on erineva võõrkeelse kirjanduse tutvustamine ja kaasamine õppetöösse. Võõrkeelse kirjanduse rakendamine süvendab õpilaste huvi kirjanduse lugemise vastu originaalkeeles (Põhikooli riikliku õppekava lisa 1, 2011).

Ilukirjanduse kasutamine keele osaoskuste õpetamiseks

Keele osaoskused jagunevad neljaks: lugemine, kirjutamine, kuulamine ja kõnelemine. Lugemine ja kuulamine on retseptiivsed oskused ning kirjutamine ja kõnelemine produktiivsed oskused. (Saville-Troike, 2006). Retseptiivsed oskused hõlmavad endas kuuldu ja nähtu mõistmist. Produktiivsed oskused eeldavad loomist. (Al-Jawi & Fadwa, 2010). Mitmed keeleõppe lähenemisviisid käsitlevad osaoskusi eraldi, keskendudes üksiku osaoskuse analüüsimisele. Kuigi sellisel lähenemisel on mitmeid eeliseid, ei tohiks unustada seost kõigi nelja osaoskuse vahel (Johnson, K., 2008), mida tekstikatke kasutamine inglise keele tunnis ka pakub (Khatib, M., 2011; Bataineh, A., 2014).

Ilukirjanduslike tekstide lugemisel õpivad õpilased kasutama erinevaid lugemisstrateegiaid. Sellisel moel on õpilastel võimalik tekstidest leida enda jaoks olulist informatsiooni (Khatib, M., 2011). Lugemine ei kannu endas siiski vaid informatsiooni saamise eesmärki, vaid annab teksti lugemise kaudu aluse aruteluks. Arutelu loomine aitab õpilasel teksti iseseisvalt lugedes sellest paremini aru saada (Kern, R., 2000). Valides õpilastele tuttavaid teemasid käsitlevaid tekstikatteid suurendatakse nii õpilaste motivatsiooni kui ka sõnavara ning tõhustatakse lugemisoskust (Kern, R., 2000). Enne tekstikatte lugemist võib õpilastelt loetava tekstikatte teemaga ühilduvaid küsimusi küsida. Grellet (1981) märgib, et peale teksti lugemist tuleks enne uue sõnavara tutvustamist õppetöösse kaasata harjutus,

mis aitab õpilastel teksti mõista. Sweet (2000) toob välja klassiruumis vestluse pidamise olulisuse. Kui õpilased töötavad paaris või väikestes rühmades ja jagavad oma arvamust loetud tekstikatke kohta, siis arenevad nii nende sotsiaalsed oskused kui ka oskus kriitiliselt mõelda. Ühendades lugemise ja kirjutamise ülesanded aitavad õpetajad õpilastel muutuda pädevamaks kõnelemises, kirjutamises ja mõtlemises (Sweet, A., P., 2000).

Kirjutamisel ja lugemisel on omavahel tugev seos. Õpilane, kes loeb palju on üldjuhul ka parem kirjutaja kui seda mittetegev õpilane (Noaman, N., 2013). Kirjutamine on keeleõppes oluline mitmel põhjusel. Õpilased õpivad oma mõtteid ja ideid väljendama ja organiseerima. Õpilane peab mõtlema sellele, et tema mõtted oleksid ka lugejale arusaadavad. Keelelise pädevuse arendamiseks kasutavad õpilased uusi lausestruktuure ja sõnu. Kirjutamise ajal on õpilasel võimalus mõelda selle üle, mida ta täpselt kirja paneb, keskendudes näiteks lause õigele ülesehitusele (Kern, R., 2000). Ilukirjandus pakub väga palju teemasid, mille kohta kirjutada (Noaman, N., 2013). Ühe võimalusena saab ilukirjanduslikke tekste kirjutamisoskuse arendamiseks kasutada paludes õpilastel lisada teksti puuduvad sõnad. Samuti saavad õpilased ise jutule lõpu mõelda või kirjutada jutu ümber mõne teise tegelase vaatenurgast (Khatib, M., 2011).

Kõnelemise osaoskuse arendamiseks on hea tunnis luua mõnel jutul põhinev arutelu. Selleks võivad õpilased jutus olevaid sündmusi siduda enda kogemustega (Khatib, M., 2011). Kui õpilased jagavad tunnis teistega oma tundeid, kogemusi ja arvamusi, arendavad nad alateadlikult oma kõnelemisoskust (Patki, S., L., 2013). Lugemiseelsed ülesanded aitavad lisaks kõnelemisoskuse arendamisele aru saada ka loetud teksti mõttest (Sweet, A., P., 2000).

Ilukirjanduse kasutamisel kuulamisoskuse arendamiseks saab õppetöösse kaasata erinevate juttude helisalvestisi (Khatib, M., 2011). Ühtlasi võib õpetaja paluda õpilastel endil teksti ette lugeda, mille kaudu omakorda arenevad nii kuulamis- kui kõnelemisoskus (Noaman, N., 2013). Ilukirjanduse lugemine aitab õppijatel kõiki nimetatud osaoskusi omavahel lõimida (Noaman, N., 2013).

Ilukirjanduse kasutamine grammatika õpetamiseks

Põhikooli riikliku õppekava lisas 2 (2011) märgitakse, et III kooliastmes õpib õpilane lugema lühemaid adapteerimata ilukirjandustekste. Juttude kasutamine õppetöös parandab õpilaste keeloskust ning on motiveeriv (Vrasidas, Avraamidou, Theodoridou, Themistokleous & Panaou, 2015). Lugeses erinevaid kirjanduslikke tekste tutvuvad õpilased lausete moodustamise viiside ja erinevate lause struktuuridega (Collie & Slater, 2006).

Jeani ja Simardi (2011) uurimus õpetajate ja õpilaste arvamusest grammatika õppimise kohta näitab, et nii õpilased kui õpetajad peavad grammatika õpetamist tähtsaks ja efektiivseks, kuid mitte selliseks tegevuseks, mida õpilased naudivad. Lee, Schallerti ja Kimi (2015) poolt keskkoolis läbiviidud uurimus näitab, et võõrkeelsete tekstikatkete lugemine parandab grammatikaoskust. Muuhulgas selgus uurimusest, et tekstide lugemine aitas õpilastel paremini mõista inglise keele artiklite kasutamist. Lisaks õpikutes leiduvatele materjalidele peaks olema ka teisi õppematerjale, mida õppetöös kasutada. Yimwilai (2015) uurimus näitab, et ilukirjanduse kasutamine inglise keele kui võõrkeele tunnis, on õpilaste jaoks kasulik. Collie ja Slater (2009) väidavad, et autentne materjal on võõrkeeletundides väga väärtuslik, kuna õppijad puutuvad kokku ehtsa ja moonutamata keelega. Ilukirjanduse kaudu on lugejal võimalik töötada raskemate keelestruktuuridega ning õppida uut sõnavara. Lisaks sellele sisaldavad ilukirjanduslikud tekstid idioome, vanasõnu, slängi ja kõnekeelseid väljendeid (Khatib, Derakhshan, & Rezaei, 2011), mis pakuvad ka grammatilises mõttes väljakutset. Ilukirjanduse lugemine aitab õppida ka erinevaid tegusõnade vorme, mille omandamine on keelõppes oluline (Ghosn, K., I., 2002).

Ilukirjanduslike tekstide lugemisel lähenetakse grammatika õppimisele induktiivselt. See tähendab, et õpilased kasutavad oma teadmisi alateadlikult ning sõnastavad grammatikareeglid ise. Induktiivses grammatikaõppes on rõhk keele mõtestatud kasutamisel (Paesani, K., 2005). Selline lähenemine aitab õpilastel lihtsal ja loogilisel viisil inglise keele grammatikareeglite süsteemi mõista ja kasutada (Zhou, K., 2008). Kui grammatilised struktuurid esitatakse kontekstis, omandavad õpilased keele kergemini (Mart, C., T., 2013).

Ilukirjandus annab mitmeid võimalusi erinevate tegevuste läbiviimiseks. See on hea viis, kuidas õpilasi motiveerida ja grammatika õppimine jaoks huvitavamaks muuta. Ilukirjanduslike tekstide lugemine paneb õpilased teksti sisu üle kaasa mõtlema ja endale küsimusi esitama (Grellet, F., 1981). Sellest tulenevalt saab õpilasi suunata töötama paaris või gruppides, et õpilastel avaneks võimalus oma arvamuse ja ideede avaldamiseks. Seda tehes areneb ka õpilaste grammatikaoskus.

Ilukirjanduslike tekstikatkete õppeotstarbelise valiku põhimõtted

Ilukirjanduslike tekstikatkete kasutamine võõrkeeleõppes aitab õpilastel areneda keeleliselt, annab neile võimaluse vestelda erinevatel teemadel ja mõjub motiveerivalt (Tasneen, W., 2010). Selleks, et ilukirjanduslike tekstikatkete kasutamine õppetöös end

õigustaks, tuleb ilukirjanduslike tekstide valikul lähtuda mitmetest kriteeriumitest. Lima (2010) nimetab põhimõtted, mida tuleks tekstikatke valikul järgida. Teksikatked peaksid:

- olema kaasahaaravad;
- esitama vaimse väljakutse;
- edendama keeleteadlikust;
- arendama kriitilist mõtlemist.

Bibby (2014) sõnul tuleb tekstide valikul arvestada õpilaste keeletasemega. Tekstid ei tohiks sisaldada liiga raske ülesehitusega lauseid ega õpilaste jaoks tundmatut sõnavara. Tekstide valikul tuleb lähtuda õpilaste keeletasemest, et tekstikatke mõistmine ei oleks õpilaste jaoks üle jõu käiv. Eriti tuleb silmas pidada lausete pikkust ja ehitust (Richards, C., J., 2005). Samuti tuleb arvestada õpilaste huvidega ja valida nende jaoks põnev teema (Bibby, S., 2014). On oluline valida tekstid, mis seostuvad õpilaste enda soovide, kogemuste ja emotsioonidega (Babaee, Roselezam & Yahya, 2014). Tekstide pikkus võiks jääda kahe kahepoolse lehekülje ulatusse ja tekst peaks moodustama mõttelise terviku (Bibby, S., 2014).

Õppematerjali koostamise põhimõtted

Tomlinsoni (2011) sõnul seostatakse terminit 'keeleeõppematerjal' õpikuga, sest tavaliselt on kõige rohkem kogemusi just selle õppevahendi kasutamise kohta. Lisaks õpikutele on mitmeid erinevaid materjale, mida saab õppetöös edukalt kasutada. Nende hulka kuuluvad nii videomaterjalid, ajalehed, sõnaraamatud, pildid ning teised materjalid, mille abil õpilaste keelepädevust arendada (Tomlinson, B., 2011). Nii on ilukirjanduslikud tekstikatked suurepäraseks allikateks, mille põhjal õppematerjale koostada.

Õppematerjali valik on väga oluline – hea õppematerjalita on eesmärkide saavutamine raske (Yalçin, N., 2014). Howard ja Major (2005) toovad välja kuus olulist aspekti, mida tuleks õppematerjalide koostamisel silmas pidada.

1. Õpilastega arvestamine – õpetaja peab materjalide koostamisel lähtuma oma õpilaste huvidest ja individuaalsetest vajadustest.
2. Õppekavast lähtumine – käsitletavat teemat peavad eesmärkide saavutamiseks olema vastavuses õppekavaga.
3. Olemasolevate ressursside ja vahenditega arvestamine – õppematerjalide koostamisel tuleb õpetajal mõelda, milliseid vahendeid on tal tunnis võimalik kasutada (nt. arvutid, CD-mängija, tahvel).

4. Materjali kohandamine ja muutmine – kasutada tuleb erinevaid viise materjalide koostamiseks. Õppematerjale on võimalik efektiivseks ja kaasaegseks muuta tehnoloogia abil. Õppematerjali hindamine võib toimuda enne või pärast selle tunnis kasutamist (Tomlinson, B., 2011).
5. Autoriõigustega arvestamine – materjalide koostamisel tuleb autentseid materjale kasutades järgida autoriõiguse seadusi.
6. Ajaga arvestamine – õppematerjalide koostamine on aeganõudev protsess. Õpetajad võiksid omavahel materjale jagada, et seda aspekti enda jaoks lihtsamaks muuta. Juhendite selgus – õppematerjalis olevad juhendid peavad olema õpilaste jaoks arusaadavad, et nad teaksid täpselt, mida neilt oodatakse ja mida nad tegema peavad (Kitao & Kitao, 1997).

Tomlinsoni (2011) poolt õpilaste jaoks mõju avaldavate õppematerjalide põhimõtted on välja toodud Joonisel 1.

Joonis 1. Õpilastele mõju avaldavate õppematerjalide põhimõtted (Tomlinson, B., 2011)

Uurimuse eesmärgid ja uurimisküsimused

Võõrkeelse ilukirjanduse kaudu on õpilastel võimalus areneda keeleliselt, sealhulgas neile motiveerival ja huvipakkuval viisil (Collie & Slater, 2008). Kuigi ilukirjandus on väärtuslik materjal, mida õpivahendina kasutada, selgub Ståhlbergi (2011) uurimusest, et piiratud aeg ja saadaval olevate tekstide vähesus on peamisteks põhjusteks, miks ilukirjandust õppetöös nõnda vähe kasutatakse. Eveli Leerimaa (2013) bakalaureusetööst selgub, et ilukirjandusel põhinevaid õppematerjale, mille eesmärgiks on inglise keele grammatika õpetamine II kooliastmes, leidub väga vähe.

Töö eesmärgiks on koostada III kooliastmele inglise keele grammatika õppimiseks ilukirjanduslikel tekstikatketel põhinev õppematerjal, seda katsetada ja uurida nii õpetajatest ekspertide kui õpilaste hinnangut valminud õppematerjalile, et seda paremaks muuta.

Uurimisküsimused:

1. Teoriast ja õppematerjali koostamise põhimõtetest lähtudes uurida, millisel määral vastavad õppematerjalid järgmistele kriteeriumitele:
  - a) vastavus Põhikooli riikliku õppekava teemadega – Põhikooli riikliku õppekava lisa 2 (2011) järgselt käsitletakse III kooliastmes järgmisi teemasid: „Mina ja teised“, „Kodu ja lähiümbus“, „Kodukoht Eesti“, „Igapäevaelu“, „Õppimine ja töö“, „Vaba aeg“.
  - b) eesmärgipärasus – III kooliastmes arendatakse Põhikooli õppekava lisa 2 (2011) järgi kõiki osaoskuseid võrdselt. Tähtsal kohal on loovtööd, mille hulka kuulub ka ilukirjanduslike tekstide lugemine. Põhikooli riiklik õppekava (2011) näeb ette põhikoolis mitmekesise õppemetoodika, -viiside ja –vahendite kasutamist. Seega peaks õppematerjal pakkuma mitmekesiseid harjutusi, mille kaudu on õpilastel võimalik arendada keele kõiki osaoskusi. Käsitletavat teemat peaksid eesmärkide saavutamiseks olema vastavuses õppekavaga (Howard & Major, 2005).
  - c) eakohasus – Põhikooli riikliku õppekava (2011) kohaselt on põhikooli ülesandeks luua eakohane õppekeskkond, mis toetab õpioskuste arengut. Õpilastel tuleb III kooliastmes hakkama saada eakohaste tekstide lugemise ja mõistmisega. III kooliastme lõpuks peab õpilane omandama A-võõrkeeles B1.2 keeletaseme (Põhikooli riiklik õppekava lisa 2, 2011). Sellel tasemel olev õpilane on iseseisev keelekasutaja, kes mõistab kõike olulist endale tuttavatel teemadel, mille alla kuuluvad Põhikooli riiklikus õppekavas (2011) käsitletavat alateemasid (Euroopa keeleõppe raamdokument, 2007).
  - d) sobilik pikkus – tunni eesmärkidest lähtudes tuleb õpetajal õppematerjali koostamisel mõelda sellele, mida peaksid õpilased tunni lõpuks saavutama ja milliste õpiväljunditeni on neil võimalik jõuda (Tomlinson, B., 2011). Õpetaja peaks mõtlema ka sellele, kas materjali käsitlemine mahub planeeritud tunni aja sisse.
  - e) õppijakesksus ja motiveerivus – III kooliastmes on üheks õppe rõhuasetuseks õpimotivatsiooni hoidmine (Põhikooli riiklik õppekava, 2011). Collie ja Slater (2009) ütlevad, et tekst peab õpilase õpimotivatsiooni ja loomingulisuse tõstmiseks

olema kaasahaarav. Õppematerjali harjutuste mitmekesisus on õpilaste jaoks motiveeriv, eriti kui õppetöösse kaasatakse tegevusi, mis eeldavad töötamist paaris või väikeste gruppides (Wachob, P., 2006).

- f) grammatikaoskust arendav – harjutused peaksid olema saavutatavate eesmärkidega, ent piisavalt pingutust nõudvad (Tasneen, W., 2010; Tomlinson, B., 2011) ja sobilikud B1.2 keeletasemega õpilastele (Põhikooli riiklik õppekava lisa 2, 2011).

2. Milliseid muudatusi, täiendusi ja parandusi peavad eksperdid vajalikuks sisse viia õppematerjali parendamiseks? Tomlinsoni (2011) sõnul tuleb materjalide hindamisel silmas pidada tunni eesmärkide täitmist. Materjalide hindamine võib toimuda enne või pärast nende tunnis kasutamist (Tomlinson, B., 2011).

3. Kuidas hindavad õpilased õppematerjali järgnevaid aspekte:

- a) huvipakkuvust ja jõukohasust;

Õpetaja peaks materjalide koostamisel lähtuma oma õpilaste huvidest ja individuaalsetest vajadustest (Howard & Major, 2005).

- b) juhendite arusaadavust, õppematerjali välimust ja pikkust;

Õppematerjalis olevad juhendid peaksid olema õpilaste jaoks arusaadavad (Kitao & Kitao, 1997). Harjutused peaksid olema mitmekülgsed ja uudsed (Tomlinson, B., 2011) ning õppematerjali välimus atraktiivne (Tevdovska, E., S., 2015). Õppematerjali pikkuse valikul tuleks õpetajal lähtuda tunni eesmärkidest (Tomlinson, B., 2011).

- c) õppematerjali sobivust grammatika õppimiseks ja kordamiseks.

Käsitletavad teemad peaksid olema vastavuses õppekavaga (Howard & Major 2005).

III kooliastme lõpuks peab õpilane omandama A-võõrkeeles B1.2 keeletaseme (Põhikooli riiklik õppekava lisa 2, 2011), seega peavad grammatikaülesanded olema vastavuses antud keeletasemega.

II Metoodika

I etapp Õppematerjali koostamine

Hea õppematerjal peaks olema praktiline, huvitav ja kasulik (Yalçın, N., 2014).

Õppematerjalide koostamisel lähtus autor Põhikooli riiklikust õppekavast (2011). Silmas tuli pidada mitmeid aspekte. Esiteks tuli võtta arvesse III kooliastmes olevat B1.2 keeleoskustaset, et koostada sobivad grammatikaharjutused. Koostatud õppematerjal on mitmekülgne ning sisaldab lisaks grammatikaoskust arendavatele ülesannetele teisi oskuseid arendavaid ülesandeid. Grammatikaharjutuste koostamisel lähtuti Põhikooli valdkonnaraamatus

„Võõrkeeled“ (2010) välja toodud keeleteadmistest, mille peaksid omandama III kooliastme õpilased, kes õpivad inglise keelt A-keelena. Sellest tulenevalt käsitles autor grammatika õppimisel järgmisi teemasid: sidesõnad, mineviku ajavormid, kirjavahemärgid, eritüvelised võrdlusastmed, modaaltegusõnad, artikli kasutamine, eessõnade kasutamine, umbmäärased asesõnad, numbrid ja määrsõnad. Õppematerjalide teemade valimisel toetus autor Põhikooli õppekava lisas 2 (2011) olevatele teemadele. Nende seas on järgmised teemad: „Mina ja teised“, „Riigid ja nende kultuur“ ning „Igapäevaelu“. Lähtudes neist alateemadest koostas autor õppematerjalid käsitledes järgmisi teemasid: sõprus, ajaloolised sündmused ning sisseostude tegemine.

Õppematerjali eesmärkideks on tutvustada ilukirjandusel põhinevat õppematerjali kui üht grammatika õpetamise meetodit ning muuta grammatika õppimine õpilaste jaoks motiveerivaks ja huvipakkuvaks. Lisaks soovitakse õppematerjaliga arendada inglise keele grammatikaoskust III kooliastmes ning korrata ja kinnistada teadmisi kaasahaaravate tekstikatkete abil.

Õppematerjalide (vt LISA 1) koostamisel lähtuti Tomlinsoni (2011) õppematerjalide koostamise põhimõtetest. Tomlinsoni sõnul avaldavad õppematerjalid õpilaste jaoks mõju kui need on:

- uudsed (käsitlevad huvitavat ja ebatavalist temaatikat);
- vaheldusrikkad (sisaldavad erinevat tüüpi harjutusi);
- meeldiva välimusega (kasutatud on pilte ja illustratsioone);
- huvitava sisuga (kasutatud on sihtgrupile huvipakkuvat teemat);
- saavutatavate eesmärkidega (paneavad õppijad kaasa mõtlema).

Õppematerjalidega kaasnevad juhendid koos ülesannete vastustega, mida eksperdid õppematerjali kasutamisel järgida saavad (vt LISA3).

Autori valiku põhjendus

Õppematerjalide koostamisel võeti tekstikatked raamatust „Billionaire Boy“, mille autoriks on David Walliams. Raamatu autorit valides lähtus töö autor juhendaja soovitusel, sest tegemist on Briti lastekirjanduse tuntud autoriga ja peategelase vanus vastab III kooliastme õpilaste vanusele. Samuti soovis autor valida kirjaniku, kelle raamat oleks kaasaegne ning kelle looming oleks õpilaste jaoks huvipakkuv. Tutvudes teosega, meeldis töö autorile raamatu autori humoorikas kirjutamislaad. Töö autor leidis, et sellised humoorikad tekstikatked sobivad III kooliastmele. Lähtudes Autoriõiguse seaduse (1992) paragrahv 19

olevast lõikest 2 tohib autori nõusolekuta teost kasutada illustreeriva õppematerjalina õppeeesmärkidel.

Tekstide valiku põhjendus

Õppematerjalide koostamiseks valis autor välja kolm tekstikatkendit raamatust „Billionaire Boy“. Valides ilukirjanduslikke tekstikatkeid, mida tunnis kasutada, on Collie ja Slateri üheks primaarseks soovitusel valida tekstid, mis tekitavad lugejates huvi. Tekstide valikul lähtuti järgmistest kriteeriumitest:

- autentne keelekasutus (Tomlinson, 2008);
- võimalus luua isiklike seoseid (Collie & Slater, 2008);
- sobiv pikkus (Duff & Maley, 2007);
- huvitav teema küsitletavale sihtgrupile (Duff & Maley, 2007);
- sobiv keeletase (Duff & Maley, 2007).

Kõik kolm tekstikatket on autori arvates kaasahaaravad ja huvipakkuvad. Valitud tekstid peaksid õpilastele mõjuma motiveerivalt ning võiksid tekitada õpilaste seas piisavalt huvi, et läbi lugeda terve raamat. Autor leiab, et valitud tekstikatted sobivad õpilaste keeletasemega ja ühilduvad Lima (2010) põhimõtetega, mille kohaselt peavad tekstid olema kaasahaaravad, esitama vaimse väljakutse, edendama keeleteadlikkust ja arendama kriitilist mõtlemist.

Harjutuste valiku põhjendus

Töö raames koostati kolm erinevat harjutuste komplekti 9. klassile. Kõik õppematerjalid on oma ülesehituselt sarnased. Kuna õppematerjalide põhiliseks eesmärgiks on grammatikaoskuse arendamine, sisaldavad kõik õppematerjalid enamjaolt grammatikaharjutusi. Siiski arendavad õpilased õppematerjalidega töötades lisaks grammatikaoskusele ka teisi oskuseid.

Töölehed algavad lugemiseelse harjutusega, mis aitab õpilastel end valitud teemale häälestada, arendades ühtlasi kõnelemisioskust (Reid, 2002). Kuna kõik tekstikatted sisaldavad endas uut sõnavara, tutvutakse ühiselt ka uute sõnadega. Ilukirjanduse abil on õpilastel lihtsam ära arvata uute sõnade tähendust, kuna sõnad on kontekstis (Reid, 2002). Lähtudes Põhikooli riikliku õppekava lisast 2 (2011) lisas autor õppematerjalidesse võimalikult mitmekesiseid grammatikaharjutusi. Nii leidub harjutuste seas nii lünkade täitmist, sõnade leidmist täherägastikust, ristsõna, nuputusülesandeid, valikvastustega

küsimustele vastamist ja paaristööd. Õppematerjali kõik kolm harjutuste komplekti on ülesehituselt sarnased. Tegevuste järjestus on järgmine:

1. Lugemiseelne harjutus
2. Tekstikatke lugemine
3. Uue sõnavaraga tutvumine
4. Grammatikaharjutused
5. Kodune töö

Töölehtedele on lisatud värvilised illustratsioonid, et muuta õppematerjal õpilaste jaoks meeldivamaks. Igale harjutuse juures on ingliskeelsed juhendid koos näitega.

II etapp Õppematerjali katsetamine ja hindamine

Valim

Õppematerjalile andsid hinnangu õpetajatest eksperdid ja nende õpilased. Valimi moodustasid Tartu kahe kooli inglise keele õpetajad ja õpilased, kes olid nõus küsimustikule vastama. Ühe kooli valis välja autor juhendaja soovitusel ning teise kooli puhul lähtus autor kooli asukohast. Küsitluse läbiviimisel kasutati mugavusvalimit, mis tähendab, et uuriti uurijale lähimaid ja kättesaadavamaid isikuid (Tooding, L.-M., 2007). Valimi koostamisel lähtuti põhimõttest, et igale erineval tekstikatkel põhinevale õppematerjalile annaks hinnangu üks ekspert ning 9. klassi õpilased. Kokku pöördui kolme eksperdi poole, kellest kõik olid nõus uurimuses osalema. Esimese eksperdi tööstaž on 27 aastat, teise 25 aastat ning kolmanda 15 aastat. Kokku vastas küsitlusele 45 õpilast, kes kuulusid valitud ekspertide inglise keele rühmadesse. Õpilastest lugesid 13 õpilast tekstikatket A (vt LISA 1), 16 tekstikatket B (vt LISA 1) ning 16 tekstikatket C (vt LISA 1).

Instrument

Küsitluses kasutati kaht küsimustikku, millest küsimustik I oli mõeldud ekspertidele ja küsimustik II õpilastele. Küsimustik I koostamisel oli eesmärgiks teooriast ja õppematerjali koostamise põhimõtetest lähtudes uurida, millisel määral vastavad õppematerjalid järgmistele kriteeriumitele: vastavus Põhikooli riikliku õppekava temadega, eesmärgipärasus, eakohasus, pikkuse sobivus, õppijakesksus ja motiveerivus ning välimuse esteetilisus. Ühtlasi oli eesmärgiks uurida, kas valminud õppematerjalid aitavad grammatikaoskust arendada. Küsimustiku koostamisel võeti eeskuju Kivilo (2012) bakalaureusetöö raames loodud küsimustikust. Ekspertide küsimustik (vt LISA 3) koosnes kahest osast. Esimene osa koosnes 13 küsimusest. Neist 12 küsimust olid valikvastustega ning üks avatud lahtise vastusega

küsimus, milles uuriti õpetajate tööstaaži kohta. Esimese osa küsimustes 2-11 paluti ekspertidel hinnata õppematerjali. Vastuseid hinnati 4-pallisel Likerti skaalal. Hindamiseks õppematerjali eesmärgipärasust, palus autor õpetajatel lähtuda õpetajate juhendites (vt LISA 2) olevatest tunnieesmärkidest. Ekspertide ankeedi teine osa oli loodud õppematerjali kohta käivate kommentaaride ja paranduste tegemiseks. Kõik teises osas olevad küsimused olid lahtised ning kui õpetajad parandusi teha ei soovinud, võisid nad küsimusele vastamata jätta. Ekspertide küsimustiku koostamisel võeti eeskuju Kivilo (2012) bakalaureusetöö raames valmingud küsitlusest.

Küsimustik II abil taheti uurida õpilaste arvamust koostatud õppematerjali suhtes. Küsimustiku koostamisel võeti eeskuju Habe (2015) magistriritöö raames loodud küsimustikust. 9.klassi õpilaste ankeet (vt LISA 3) koosnes 8 küsimusest, millest kõik olid valikvastustega. Vastuseid hinnati 4-pallisel Likerti skaalal. Ankeedi eesmärgiks oli teada saada, kuidas õpilased hindasid töölehte pärast selle katsetamist. Küsiti õppematerjali meeldivuse, raskusastme, pikkuse, välimuse ja sobivuse kohta grammatika õppimiseks. Andmete analüüsimiseks kaustati programme IBM SPSS Statistics ja Microsoft Excel 2010.

Protseduur

Küsimustikud jagati kahes Tartu koolis kolmele 9.klassi inglise keele õpetajale ja nende klasside 55-le õpilasele. Kõik küsimustikud toimetati koolidesse kohale autori poolt. Eelnevalt lepiti ekspertidega kokku, millisel kuupäeval on nad nõus tunni läbi viima ning õppematerjalid ja ankeedid toimetati koolidesse samal päeval. Ankeedid ja õppematerjalid toimetati ühes koolis olevale eksperdile ja tema õpilastele 28. märtsil. Õpilaste ankeedid saadi tagasi samal päeval ja õpetaja ankeet 29. märtsil. Kahele eksperdile ja 9. klassile jagati õppematerjalid ja ankeedid 30. märtsil ning saadi tagasi samal päeval. Uurimuseetika tagamiseks oli eelnevalt töö autor saanud koolide õpijuhtidelt esialgse kinnituse ja loa küsitluseks ja inglise keele õpetajad olid andnud töö autorile oma nõusoleku küsitluse läbiviimiseks e-maili teel. Ankeedid viidi õpetajatele ja õpilastele paber kandjal. Kõik eksperdid katsetasid ühte erinevat teemat ja küsitlusele vastasid kõik küsitluses osalenud õpetajad ning nende õpilastest 45 õpilast ehk 81,8%. Küsitluses osalesid kõik kohal olnud 45 õpilast. Ülejäänud 10 õpilast puudusid küsitluse läbiviimise ajal koolist.

III Tulemused

Ekspertide küsitluse tulemused

Ekspertide ankeediga (vt LISA 3) koguti andmed kolmelt inglise keele õpetajalt. Ankeedi I osas oli ainukesteks avatud vastustega küsimusteks 1 ja 3 küsimus. Ankeedi 1 küsimus uuris õpetajate (edaspidi ekspert) tööstaazi. Esimese eksperdi tööstaaz on 27 aastat, teise eksperdi 25 aastat ja kolmanda eksperdi oma 15 aastat. Õpilaste ja õpetajate kommentaaride analüüsimiseks kasutati kvalitatiivset sisuanalüüsi.

Ekspertide ankeedi 2-5 küsimus uurisid milline on õpetajate kogemus ilukirjanduslike tekstide kasutamisel. See info oli mõeldud uurijale taustainfoks ekspertide kohta, töös sellele eraldi ei keskenduta ja info selle kohta on toodud järgnevas tabelis.

Tabel 1. *Ekspertide taustainfo ja kogemus ilukirjanduslike tekstide kasutamisel*

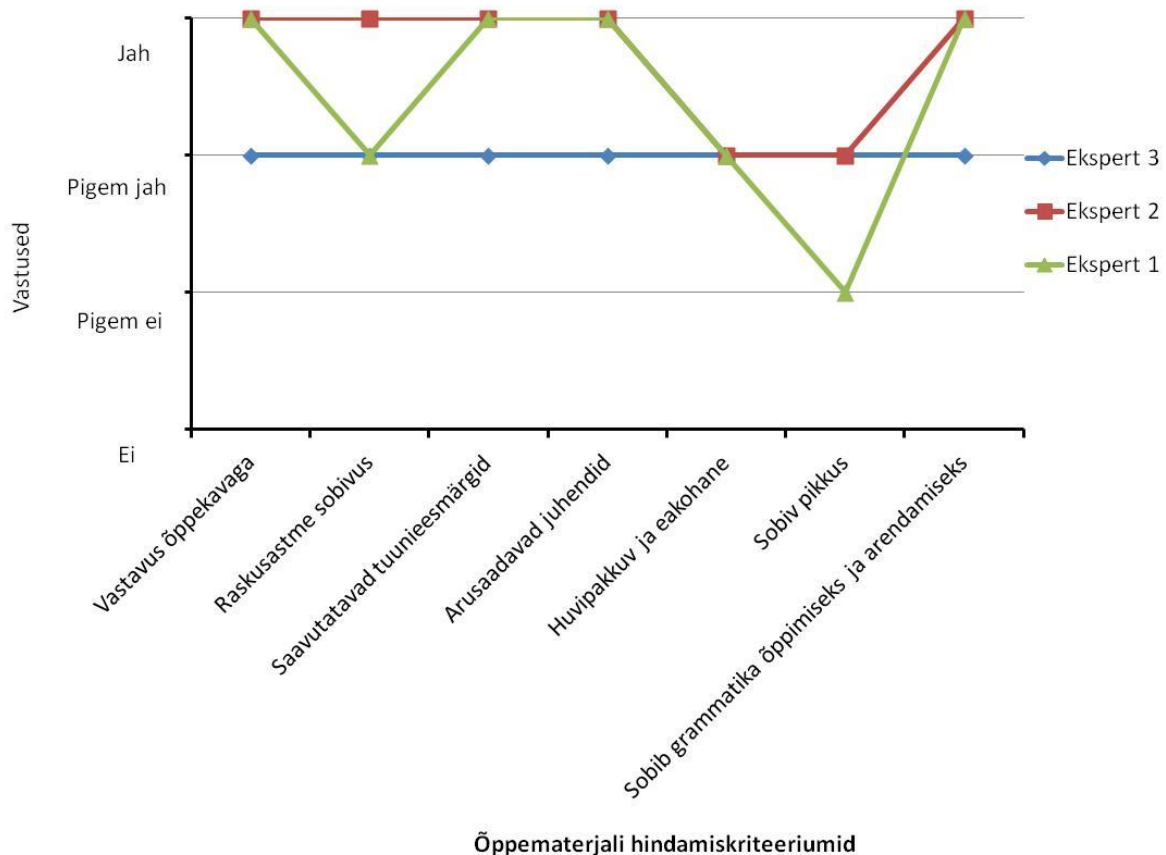
Küsimus	E1	E2	E3
1. Tööstaaz (aastat)	15	25	27
2. Varasem ilukirjanduslike tekstide kasutamine	jah	jah	jah
3. Ilukirjanduslike tekstide kasutamise eesmärgid:			
• motivatsiooni tekitamine	X	X	X
• lugemisoskuse arendamine	X	X	X
• kuulamisosaoskuse arendamine	X	X	
• kirjutamisosaoskuse arendamine	X	X	
• kõnelemisoskuse arendamine		X	
• sõnavara õppimine	X	X	X
• uue teema tutvustamine		X	

4. Ilukirjanduslikke tekstide varasem kasutamine grammatika õpetamiseks	jah	jah	ei
5. Ilukirjandusliku tekstikatke autentsuse olulisus	pigem jah	pigem jah	pigem jah

E= ekspert; X= märgib eksperdi positiivset vastust

Küsimuste 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ja 13 puhul kasutati Likeri 4-palli skaalat (jah, pigem jah, pigem ei, ei). 5. küsimus uuris, kas ekspertide arvates on oluline, et tunnis kasutatav tekstikatke oleks autentne. Kõik kolm eksperti nõustusid, et kasutatav tekstikatke võiks pigem autentne olla (pigem jah).

Küsimused 7-13 uurisid koostatud õppematerjalide vastavust järgmistele kriteeriumitele: vastavus õppekavaga, sobiv raskusaste, saavutatavad tunnieesmärgid, arusaadavad juhendid, huvipakkuv ja eakohane, sobiv pikkus ja sobivus grammatikaoskuse arendamiseks. Küsimuste 7-13 tulemused on välja toodud Joonisel 2.

Joonis 2. Küsimuste 7-13 vastuste tulemused

Vastustest selgus, et õppematerjalid on vastavuses Põhikooli riiklikku õppekavaga, pigem sobiva raskusastme ja saavutatavate tunnieesmärkidega. Samuti on õppematerjalid eakohased ja huvipakkuvad ning õppematerjalide juhendid on arusaadavad. Kaks õpetajat nõustusid, et õppematerjal on pigem sobiva pikkusega ning üks õpetaja arvas, et õppematerjali pikkus on pigem mittersobiv. 13. küsimuse vastustest selgus, et õppematerjalid aitavad õpetajate arvates grammatikaoskust arendada.

Ekspertide soovitusel õppematerjalide muutmiseks

Õpetajate ankeedi II osas (vt LISA 3) paluti ekspertidel kommenteerida, milliseid muudatusi nad hinnatava õppematerjali osas teeksid. Kõigi kolme eksperdi ankeedi II osa oli erinev. Õpetajate ankeedi II osa koosneb avatud vastustega küsimustest, milles ekspertidel on võimalik kommenteerida igat õppematerjalis olevat harjutust ning välja tuua muud tähelepanekud õppematerjali osas.

Tekstikatkel *Distraction at the History Class* (B) põhjal loodud õppematerjali hinnanud ekspert 2 tõi kommentaarides välja, et materjal sobib tugevama ettevalmistusega õpilastele. Samuti ütles ekspert, et harjutuste kontrollimine ja arutelu ei mahu 45-minutilise tunni sisse, mistõttu jääb see järgmisesse tundi. Eksperti sõnul oli talle suureks abiks õppematerjaliga kaasaskäivast õpetaja juhendist (vt LISA 3). Harjutustele eraldi ekspert kommentaare ei lisanud.

Ka tekstikatkel *The Lifestyle of the Rich People* (C) põhjal valminud õppematerjali harjutustele seda hinnanud ekspert 3 eraldi kommentaare ei lisanud. Muude kommentaaridena tõi ekspert välja, et õppematerjal oli hästi koostatud ja selle abil on võimalik arendada erinevaid oskusi. Eksperti arvates sobib hinnatav õppematerjal ka tugevale 8. klassile. Samuti lisas ekspert, et õppematerjal on kauni välimusega ning tekitab huvi.

Kõige rohkem soovitusi jagas ekspert 1, kes hindas tekstikatkel *The Troubles of Being Rich* (A) põhinevat õppematerjali. Eksperti sõnul võivad õpilastel paaristöö ajal tunda piinlikkust oma arvamuse välja ütlemise ees ning nad ei taha nad oma vastuseid klassiga jagada. Lahendusena pakub ekspert esineda õpilastel, kes on julgemad ja ei häbene. Eksperti sõnul ei haaku õppematerjalis olev 5. harjutus eelneva ja järgneva harjutusega. Ekspert soovib paaristöölt üle minna modaalverbide harjutuse juurde. Enne modaalverbide harjutuse tegemist soovib ekspert üle korrata antud verbide kasutamise reeglid ja tähendused. Eksperti arvates on harjutus 7 vajalik ja väärrib meeldetuletamist, aga ei seonu eelnevate ja järgnevate harjutustega. Ekspert jätkaks selle harjutuse 45-minutilise tunnist välja ja lisaks selle asemel

õppematerjali kirjutamisülesande, mis sisaldab endas sidesõnade kasutamist. Muude kommentaaridena toob ekspert välja, et õppematerjal on ühe 45-minutilise tunni jaoks liiga pikk. Õpilaste õppematerjali süvenemiseks tuleks seda kasutada kahe 45-minutilise tunni jooksul. Eksperti sõnul on tunni teema ja tekstikatke valik väga head. Samuti ütleb ekspert, et tundi läbi viies oli näha, et tekstikatke ei jätnud ka õpilasi külmaks.

Õppematerjalides läbiviidud muudatused on välja toodud Tabelis 2.

Tabel 2. *Ekspertide poolsed soovitused õppematerjalide parandamiseks ja läbiviidud muudatused.*

Tekstikatke pealkiri	Ekspertide poolt soovitatud muudatused	Õppematerjalis läbiviidud parandused
<i>The Troubles of Being Rich</i> (A)	<ul style="list-style-type: none"> • Paaristöös lõpus küsida julgemaid, vabatahtlikke vastajaid. • Jätta õppematerjalist välja 5. ja 7. ülesanne. • Kasutada valminud õppematerjali kahe 45-tunni jooksul. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetaja juhendisse lisati, et paaristöö harjutuse juures võib õpetaja paluda vastata vaid vabatahtlikel õpilastel. • 5. ja 7. ülesanne muuta valikulisteks harjutusteks (õppematerjali lisati harjutustele *) • Õpetaja juhendis muudeti tunni pikkust (kaks 45-minutilist tundi).
<i>Distraction at the History Class</i> (B)	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutada valminud õppematerjali kahe 45-minutilise tunni jooksul. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetaja juhendis muudeti tunni pikkust (kaks 45-minutilist tundi).
<i>The Lifestyle of the Rich People</i> (C)	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutada õppematerjali ka tugevama 8. klassi inglise keele tunnis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetaja juhendisse lisati märge, et õppematerjali võib kasutada ka 8. klassi inglise keele tunnis.

Õpilaste küsitluse tulemused

Õpilaste ankeet (vt LISA 2) koosneb kaheksast küsimusest, millest seitset hinnati 4-pallisel Likerti skaalal (jah, pigem jah, pigem ei, ei). Ankeedi 1. küsimus selgitas välja millist õppematerjali õpilased hindasid (loetud tekstikatke nimi tuli märkida ristikesega). Oma hinnangu andsid tekstikatkel nimega *The Troubles of Being Rich* (A) põhjal valminud õppematerjalile 16 õpilast, tekstikatkel nimega *Distraction at the History Class* (B) põhjal valminud õppematerjalile samuti 16 õpilast ja tekstikatkel nimega *The Lifestyle of the Rich People* (C) põhjal valminud õppematerjalile 13 õpilast. Küsimused 2-7 uurisid, kas õpilaste arvates vastab õppematerjal järgmistele kriteeriumitele: huvipakkuv, jõukohane, arusaadavad juhendid, kaunis välimus, sobiv pikkus ja inglise keele grammatika õppimisel abistav. 8. küsimus uuris, kas õpilaste arvates on ilukirjandusliku teksti kaudu grammatikat õppida huvitav. Kõikide küsimuste juures oli õpilastel võimalus lisada omapoolseid täiendavaid kommentaare.

Ankeedi 2. küsimus uuris, kas õpilaste arvates oli nende poolt loetud tekstikatke huvipakkuv. Küsimuse 2 tulemused on välja toodud Tabelis 3.

Tabel 3. *Tekstikatke huvipakkuvus*

Tekstikatke nimi		Tekstikatke on huvipakkuv				Keskmine
		ei-1	pigem ei-2	pigem jah-3	jah-4	
1. <i>The Troubles of Being Rich</i>	vastanuid (n)	1	2	9	4	3
	osakaal (%)	6,3	12,5	56,3	25,0	
2. <i>Distraction at the History Class</i>	vastanuid (n)	0	0	10	6	3,37
	osakaal (%)	0,0	0,0	62,5	37,5	
3. <i>The Lifestyle of the Rich People</i>	vastanuid (n)	0	3	6	4	3,07
	osakaal (%)	0,0	23,1	46,2	30,8	
Kokku	vastanuid (n)	1	5	25	14	3,15
	osakaal (%)	2,2	11,1	56,6	31,1	

Selgus, et kõigi kolme tekstikatke puhul nõustusid õpilased, et tekstikatke on pigem huvipakkuv. Esimese tekstikatke puhul arvas seda 56,3% õpilastest, teise tekstikatke puhul

40% õpilastest ja kolmanda tekstkatke puhul 46,2% õpilastest. Ainult üks 45st küsitletud õpilastest leidis, et tekstikatke ei ole üldse huvipakkuv.

Ankeedi 3. küsimus uuris, kas õppematerjali harjutused on õpilaste jaoks jõukohased. Küsimuse 3 tulemused on välja toodud Tabelis 4.

Tabel 4. *Töölehe harjutuste jõukohasus*

Tekstikatke nimi		Harjutused on jõukohased				
		ei-1	pigem ei-2	pigem jah-3	jah-4	Keskmine
1. <i>The Troubles of Being Rich</i>	vastanuid (n)	2	0	0	14	3,62
	osakaal (%)	12,5	0,0	0,0	87,5	
2. <i>Distraction at the History Class</i>	vastanuid (n)	0	0	6	6	3,62
	osakaal (%)	0,0	0,0	37,5	62,5	
3. <i>The Lifestyle of the Rich People</i>	vastanuid (n)	0	0	7	6	3,46
	osakaal (%)	0,0	0,0	53,8	46,2	
Kokku	vastanuid (n)	2	0	13	30	3,57
	osakaal (%)	4,4	0,0	28,9	66,7	

Üldiselt nõustusid õpilased, et õppematerjalide harjutused on jõukohased. Kokku arvas seda 30 õpilast (66,7%). Ainult 2 õpilast (4,4%) arvasid, et harjutused ei ole jõukohased.

Ankeedi 4. küsimus uuris õppematerjalis olevate harjutuste juhendite arusaadavust. Küsimuse 4 tulemused on välja toodud Tabelis 5.

Tabel 5. *Harjutuste juhendite arusaadavus*

Tekstikatke nimi		Juhendid on arusaadavad				
		ei-1	pigem ei-2	pigem jah-3	jah-4	Keskmine
1. <i>The Troubles of Being Rich</i>	vastanuid (n)	0	0	0	16	4
	osakaal (%)	0,0	0,0	0,0	100,0	
2. <i>Distraction at the History Class</i>	vastanuid (n)	0	0	0	16	4
	osakaal (%)	0,0	0,0	0,0	100,0	

3. <i>The Lifestyle of the Rich People</i>	vastanuid (n)	0	0	5	8	3,61
	osakaal (%)	0,0	0,0	38,5	61,5	
Kokku	vastanuid (n)	0	0	5	40	3,88
	osakaal (%)	0,0	0,0	11,1	88,9	

Kõik vastnud õpilastest nõustusid, et harjutuste juhendid on üldiselt arusaadavad. Täielikult nõustusid selle väitega kõik 16 esimesel tekstikatkel loodud õppematerjali hinnanud õpilast ja kõik 16 teisel tekstikatkel loodud õppematerjali hinnanud õpilast. Kolmandal tekstikatkel põhinevat õppematerjali hinnanud õpilastest arvasid 5 õpilast (38,5%), et harjutuste juhendid on pigem arusaadavad ja 8 õpilast (61,5%) nõustusid selle väitega täielikult.

Ankeedi 5. küsimuses uuris autor, kas õppematerjal on õpilaste arvates kauni välimusega. 5. küsimuse tulemused on välja toodud Tabelis 6.

Tabel 6. *Hinnang õppematerjali välimusele*

Tekstikatke nimi		Õppematerjal on kauni välimusega				
		ei-1	pigem ei-2	pigem jah-3	jah-4	Keskmine
1. <i>The Troubles of Being Rich</i>	vastanuid (n)	0	1	3	12	3,6875
	osakaal (%)	0,0	6,3	18,8	75,0	
2. <i>Distraction at the History Class</i>	vastanuid (n)	0	0	4	12	3,75
	osakaal (%)	0,0	0,0	25,0	75,0	
3. <i>The Lifestyle of the Rich People</i>	vastanuid (n)	0	0	3	10	3,76
	osakaal (%)	0,0	0,0	23,1	76,9	
Kokku	vastanuid (n)	0	1	10	34	3,73
	osakaal (%)	0,0	2,2	22,2	75,6	

Tulemustest selgus, et 34 õpilast (75,6%) nõustusid väitega, et õppematerjal on kauni välimusega täielikult. 10 õpilast (22,2%) arvasid, et õppematerjal on pigem kauni välimusega ning kõikidest õpilastest ainult 1 (2,2%) andis õppematerjali välimusele negatiivse hinnangu.

Õpilaste ankeedi 6. küsimus uuris, kas autori poolt koostatud õppematerjal sobib inglise keele grammatikat õppimiseks ja kordamiseks. 6. küsimuse tulemused on välja toodud Tabelis 7.

Tabel 7. *Töölehe sobivus inglise keele grammatika õppimiseks ja kordamiseks*

Tekstikatke nimi		Õppematerjal sobib grammatika kordamiseks ja õppimiseks				
		ei-1	pigem ei-2	pigem jah-3	jah-4	Keskmine
1. <i>The Troubles of Being Rich</i>	vastanuid (n)	0	0	8	8	3,5
	osakaal (%)	0,0	0,0	50,0	50,0	
2. <i>Distraction at the History Class</i>	vastanuid (n)	0	1	4	11	3,62
	osakaal (%)	0,0	6,3	25,0	68,8	
3. <i>The Lifestyle of the Rich People</i>	vastanuid (n)	0	3	2	8	3,38
	osakaal (%)	0,0	23,1	15,4	61,5	
Kokku	vastanuid (n)	0	4	14	27	3,51
	osakaal (%)	0,0	8,9	31,1	60,0	

Kõige enam õpilastest (60%) nõustus väitega täielikult. 14 õpilast arvasid, et õppematerjal on pigem sobiv grammatika õppimiseks ja kordamiseks ning 4 õpilast arvasid, et õppematerjal ei ole grammatika kordamiseks ja õppimiseks väga sobiv. Mitte ükski õpilane ei arvanud, et õppematerjal ei ole grammatika kordamiseks ja õppimiseks mitesobilik.

Ankeedi 7. küsimus uuris õppematerjali pikkuse sobivust. 7. küsimuse tulemused on välja toodud Tabelis 8.

Tabel 8. *Töölehe pikkuse sobivus*

Tekstikatke nimi		Õppematerjal on sobiva pikkusega				
		ei-1	pigem ei-2	pigem jah-3	jah-4	Keskmine
1. <i>The Troubles of</i>	vastanuid (n)	0	0	6	10	3,62
	osakaal (%)	0,0	0,0	37,5	62,5	

<i>Being Rich</i>						
2. <i>Distraction at the History Class</i>	vastanuid (n)	0	0	9	7	3,43
	osakaal (%)	0,0	0,0	56,3	43,8	
3. <i>The Lifestyle of the Rich People</i>	vastanuid (n)	0	3	6	4	3,07
	osakaal (%)	0,0	23,1	46,2	30,8	
Kokku	vastanuid (n)	0	3	21	21	3,4
	osakaal (%)	0,0	6,7	46,7	46,7	

Vastustest selgus, et enamjaolt arvavad õpilased, et õppematerjalid on sobiva pikkusega. Täielikult nõustusid väitega 21 õpilast (46,7%) ning täpselt sama palju õpilastest arvas, et õppematerjal on pigem sobiva pikkusega. Keegi õpilastest ei leidnud, et töölehe pikkus ei ole üldse sobilik. Küll aga arvasid 3 õpilast (6,7%), et töölehe pikkus ei ole pigem sobiv. Kõik sellise arvamusega õpilased hindasid tekstikatkel *The Lifestyle of the Rich People* loodud õppematerjali.

Ankeedi 8. küsimus uuris, kas õpilaste arvates on ilukirjandusliku teksti kaudu grammatikat õppida huvitav. 8. küsimuse tulemused on välja toodud Tabelis 9.

Tabel 9. *Grammatika õppimise ilukirjanduse kaudu huvitavus*

Tekstikatke nimi		Ilukirjandusel põhinev õppevahend grammatika õppimiseks ja kordamiseks on huvitav				
		ei-1	pigem ei-2	pigem jah-3	jah-4	Keskmine
1. <i>The Troubles of Being Rich</i>	vastanuid (n)	1	0	6	9	3,43
	osakaal (%)	6,3	0,0	37,5	56,3	
2. <i>Distraction at the History Class</i>	vastanuid (n)	0	0	7	9	3,56
	osakaal (%)	0,0	0,0	43,8	56,3	
3. <i>The Lifestyle of the Rich People</i>	vastanuid (n)	1	1	3	8	3,38
	osakaal (%)	7,7	7,7	23,1	61,5	

Kokku	vastanud (n)	2	1	16	26	3,46
	osakaal (%)	4,4	2,2	35,6	57,8	

Kõige suurem osakaal õpilastest (57,8%) nõustus väitega, et ilukirjandusliku teksti kaudu on grammatikat õppida huvitav. 16 õpilast (35,6%) leidsid, et selline õppetegevus on pigem huvitav. 2 õpilast (4,4%) ei nõustunud väitega üldse ning 1 õpilane (2,2%) vastas küsimusele pigem ei variandiga.

Hii-ruut testi tulemused näitasid, et kõikide õpilaste poolt hinnatud kriteeriumite p väärtus on suurem kui 0,05. Ainsaks erandiks oli hinnang juhendite arusaadavusele, mille p väärtus oli 0,002. Seega võib järeldada, et statistiline erinevus esines ainult juhendite arusaadavuse hinnangus ning teiste kriteeriumite hinnangutes statistiliselt olulisi erinevusi ei esinenud.

Ekspertide ja õpilaste poolt õppematerjalile antud hinnangu võrdlus

Ekspertide ja õpilaste poolt õppematerjalidele antud hinnangu võrdlemiseks kasutati IBM SPSS Statistics programmis Mann-Whitney U-testi. Nimetatud test valiti andmete töötamiseks, kuna töö autor soovis võrrelda kahe mittepaarisvalimi andmeid, et välja selgitada nendevahelised erinevused. Testiga võrreldi iga eksperdi hinnangut õppematerjalile tema klassi õpilaste hinnanguga. Testis võrreldi ekspertide ja õpilaste hinnanguid õppematerjali järgmistele kriteeriumitele: harjutuste jõukohasus, juhendite arusaadavus, õppematerjali pikkuse sobivus, õppematerjali sobivus grammatika õppimiseks ning õppematerjali huvitavus. Testi tulemused näitasid, et ühegi kriteeriumi puhul ei erinenud ekspertide hinnang statistiliselt oluliselt õpilaste hinnangust ($p > 0.05$).

Õpilaste kommentaarid valminud õppematerjalile

Õpilaste ankeedis (vt LISA 3) oli iga küsimuse juures võimalus õpilastel oma valikvastust kommenteerida. Väga paljud õpilased seda ei teinud, kuid siiski lisati ankeeti mõningad täiendavad kommentaarid.

Tekstikatket *The Troubles of Being Rich (A)* hinnanud õpilastest 5 arvavad, et harjutused on toredad ja juhendid arusaadavad. Samuti mainivad 3 õpilast, et pildid muutsid õppematerjali huvitavamaks. Üks õpilane mainib, et tema arvates oli tekstis olev sõnavara ja tekstikatke mõte huvitav. Samuti toob üks õpilane välja, et harjutuste juures olevad näited olid talle harjutuste lahendamisel suureks abiks. Kolme õpilase arvates olid harjutused liiga kerged

ja kahele õpilasele ei meeldinud loetud tekstikatke. Üks neist põhjendab oma valikut sellega, et tekstikatke sisu jääb tema jaoks kaugeks. Teise õpilase arvates on tekstikatke sisu igav.

Tekstikatket *Distraction at the History Class* (B) hinnanud õpilased lisasid järgmisi kommentaare: ühe õpilase arvates oli tekstikatke liiga lapsemeelne ja harjutused samuti liialt lihtsad. Kaks õpilast toovad välja, et ajalooa seonduvad teemad on nendele huvipakkuvad ning seega meeldisid neile ka valitud tekstikatke ja harjutused. Mitu õpilast leiab, et õppematerjalis olnud viktoriin oli liiga raske. Seda õppematerjali hinnanud õpilased nõustuvad, et juhendid on arusaadavad ja näidetest harjutuste juures on palju kasu.

Tekstikatket *The Lifestyle of the Rich People* (C) hinnanud õpilaste kommentaaride seas leidis järgmisi tähelepanekuid: 3 õpilast arvasid, et õppematerjali harjutused on liiga lihtsad. Üks õpilane mainib, et harjutused aitavad tal meelde tuletada ka varasemates klassides õpitud materjali. Neli õpilast toovad välja, et neile meeldis õppematerjali vormistus ja seal juures olevad illustratsioonid. Kaks õpilast märgib, et sooviksid raamatut, millest tekstikatke võetud oli, tervenisti lugeda.

IV Arutelu

Töö eesmärgiks oli koostada III kooliastmele inglise keele grammatika õppimiseks ilukirjanduslikel tekstikatketel põhinev õppematerjal, seda katsetada ja uurida nii õpetajatest ekspertide kui õpilaste hinnanguid valminud õppematerjalile, et seda paremaks muuta. Õppematerjali eesmärkideks on tutvustada ilukirjandusel põhinevat õppematerjali kui üht grammatika õpetamise meetodit ning muuta grammatika õppimine õpilaste jaoks motiveerivaks ja huvipakkuvaks. Lisaks soovitakse õppematerjaliga arendada inglise keele grammatikaoskust III kooliastmes ning korrata ja kinnistada teadmisi kaasahaaravate tekstikatkete abil.

Õppematerjali koostamisel lähtus töö autor teoreetikutest, tuginedes nende seisukohtadele ja õppematerjalide koostamise põhimõtetele. Teaduslikest allikatest lähtudes võib öelda, et ilukirjanduse kasutamisel grammatika õpetamiseks on mitmeid eeliseid – see aitab kaasa nii õpilaste keelelisele arengule ja ühtlasi mõjub see õpilastele motiveerivalt.

Esimese uurimisküsimusega soovis töö autor teada, kas koostatud õppematerjal vastab ekspertide arvates töös seatud kriteeriumitele. Need kriteeriumid olid: vastavus õppekavaga, sobiv raskusaste, saavutatavad tunnieesmärgid, arusaadavad juhendid, huvipakkuvus ja eakohasus, sobiv pikkus ja sobivus grammatikaoskuse õpetamiseks. Uurimuse tulemuste põhjal võib väita, et kõik kolm eksperti jäid autori poolt koostatud õppematerjaliga rahule,

hinnates õppematerjali kriteeriumitele pigem vastavaks. Eksperdid nõustusid, et valminud õppematerjal on vastavuses Põhikooli riikliku õppekava lisas 2 (2011) käsitletavate teemadega. Eksperdid leidsid, et õppematerjal on sobiva raskusastmega, kuid sõltuvalt klassi keeletasemest, võiks ühe eksperdi sõnul valminud õppematerjali kasutada ka 8. klassi tunnis. Ekspertide arvates on õppematerjaliga tunnieesmärgid saavutatavad ning seal sobib grammatika õpetamiseks.

Teise uurimisküsimuse abil soovis töö autor teada saada, milliseid muudatusi teeksid eksperdid hinnatava õppematerjali juures selle paremaks muutmiseks. Kõige madalamalt hinnatud kriteeriumiks osutus õppematerjali pikkus, mis kahe eksperdi arvates jääb ühe 45-minutilise tunni sees käsitlemiseks liiga mahukaks. Eksperdid soovitasid kasutada õppematerjali kahes 45-minutilise tunnis ühe 45-minutilise tunni asemel. Bean (2004) märgib, et edukaks õppetööks tuleb õpilastele õppimiseks piisavalt aega anda, siis nad ei ei pea kiirustama ja saavad keskenduda. Lähtudes ettepanekutest muutis töö autor õpetajate juhendites olevad tunni pikkused 90 minutiks. Tundide arvu saavad õpetajad klassi eripära arvestades ka ise kohandada. Järgides eksperdi soovitusi, muutis töö autor tekstikatke A põhjal koostatud õppematerjalis mõne harjutuse valikulises (vt Tabel 2). Töö autor ei eemaldanud neid harjutusi tööst täielikult, kuna õpetajate maitset võivad erineda ning on hea, kui õppematerjalides on rohkem valikuid. Tomlinson (2011) märgib, et hea õppematerjal on mitmekülgne ja õpilaste jaoks mõjuv siis, kui see sisaldab erinevat tüüpi harjutusi.

Kolmas uurimisküsimus uuris õpilaste arvamust valminud õppematerjali kohta. Et koostatud materjal on mõeldud õpilastele, on nende arvamus väga oluline. Kõige enam meeldis õpilastele õppematerjali juures selle välimus. Õpilaste arvates muutsid värvilised pildid õppematerjali huvitavamaks ja meeldivamaks. Samuti nõustusid õpilased, et juhendid on arusaadavad ja rõhutasid veel eriti, et suureks abiks olid harjutuste juures olevad näited. Tomlinsoni (2011) sõnul tunnevad õpilased end kindlamalt kasutades õppematerjale, mis aitavad neil õppida, mitte ei ürita neid testida. Õpilastele meeldis tekstikatke sisu, kuna see oli humoorikas ja tekitas neis soovi lugeda läbi see raamat, millest tekstikatked pärinevad. Õppematerjali jõukohasuse hindamisel esines vastakaid arvamusi – leidis õpilasi, kelle arvates olid ülesanded liiga rasked ning samuti neid, kes arvasid vastupidist. Kuna klassis leidub tavaliselt erineva tasemega õpilasi, on selline vastus mõistetav. Jonesi (2007) sõnul tuleks õpilastele vastavalt nende tasemele ka erinevaid harjutusi pakkuda, et kiiremad õpilased ei tunneks end pidurdatuna ning aeglasemad end kiirematest heidutatuna. Gurgenidze (2012) leiab, et õppematerjalid võiksid sisaldada valikulisi harjutusi, et õpilased

saaksid tegutseda vastavalt oma tasemele. Töö autor pakkus lahendusena välja kiiremate õpilaste suunamise valikuliste harjutuste juurde, et neil oleks tegevust sellel ajal, kui teised õpilased veel oma harjutusi lahendavad.

Uuringul oli ka piiranguid ja üheks on selles osalenud ekspertide ja õpilaste arvu vähesus. Töö autor leiab, et oleks võinud õppematerjali katsetada suurema hulga ekspertide ja õpilastega, et oleks võimalik võrrelda erinevate ekspertide arvamust konkreetse tekstikatke kohta. Tulevikus võiks põhjalikumalt uurida ekspertide hinnanguid õppematerjalide kriteeriumitele, kaasates küsitluses rohkem eksperte, kes hindaksid sama õppematerjali.

Kuna üks ekspert märkis, et mõned õpilased võivad paaristöö ajal oma mõtteid teistega jagades piinlikust tunda, leiab töö autor, et ta oleks võinud eelnevalt tutvuda klasside, kus uurimus läbi viidi, sisekliimaga. Õpetajad, kes juba tunnevad oma klassi sisekliimat, saavad selliseid ülesanded ise muuta või valikuliselt rakendada. Adeyemo (2012) sõnul on edukaks õppetööks oluline, et õpetaja jälgiks, et kõik õpilased tunneksid ennast tunnis austatuna ja suhtuksid ka oma kaasõpilastesse luhupidamisega. Et õpetaja tunneb oma õpilasi hästi, saab ta valida, millisel moel paaristööd läbi viia, et see oleks ka tagasihoidlikumate õpilaste jaoks meeldiv protsess. Uurimuse tugevuseks võib pidada seda, et kõik õpetajad, keda uurimuses osaleda paluti, olid seda nõus sellele oma aega ja energiat panustama ning õppematerjal sai positiivse tagasiside nii ekspertidelt kui õpilastelt.

Valminud õppematerjal inglise keele grammatika õppimiseks põhikooli III kooliastmes omab praktilist väärtust. Ekspertidid leidsid, et koostatud õppematerjal vastab üldiselt esitatud kriteeriumitele ja õpilastele meeldis õppematerjali abil grammatikat õppida ja korrata, usub töö autor, et valminud õppematerjal on sobilik kasutamiseks ka teiste koolide inglise keele tundides. Ühtlasi on õppematerjali kaudu võimalik inglise keele grammatika õpetamine muuta õpilaste jaoks huvipakkuvamaks ja motiveerivamaks ning sellega tundi vaheldust lisada.

Tänu sõnad

Soovin tänada kõiki, kes olid abiks uurimistöo koostamisel. Soovin tänada eksperte ja õpilasi, kes olid nõus uurimuses osalema. Samuti soovin tänada Külli Kori ja Karmen Kalki, kes olid töö valmimisel suureks abiks.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli Haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

- A., P., Sweet (2000). Ten Proven Principles for Teaching Reading. National Education Association. Külastatud aadressil: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED447441.pdf>
- Adeyemo, S., A. (2012). The Relationship Between Effective Classroom Management and Students` Academic Achievement. *European Journal of Educational Studies* 4(3). Külastatud aadressil: <http://ozelacademy.com/ejes%204.3-6.pdf>
- Al-Mekhlafi, A. M., Nagaratnam, R., P. (2011). Difficulties in Teaching and Learning Grammar in an EFL Context. *International Journal of Instruction* 4(2). Külastatud aadressil: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED522689.pdf>
- Anier, M. (2015). *II kooliastme õpilaste hinnangud inglise keele kui võõrkeele grammatika õppimise kohta*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Aus, A. (2006). Ilukirjandus põhikoolis. *Haridus, 11-12*, 24-26. Külastatud aadressil: http://haridus.opleht.ee/Arhiiv/11_122006/24-26mustv.pdf
- Autoriõiguse seadus*. (1992). Külastatud aadressil: <https://www.riigiteataja.ee/akt/128122011005>
- Babae, R., Roselezam, W., Yahya, W. (2014). Significance of Literature in Foreign Language Teaching. *International Education Studies*. 7(4), 80-85. Külastatud aadressil: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1069281.pdf>
- Bataineh, A. (2014). The Effect of Teaching Literature on EFL Students' Pragmatic Competence. *Journal of Education and Practice*, 5(3), 137-156. Külastatud aadressil: <http://www.iiste.org/Journals/index.php/JEP/article/view/10728/20017>
- Bean Linda. (2004). Engaging Students in Learning. *Journal of Business Administration Online* 2(3). Külastatud aadressil: <https://www.atu.edu/jbao/spring2004/BeanJBAOSp2004.pdf>
- Berardo, S.A. (2006). The Use of Authentic Materials in the Teaching of Reading. *The Reading Matrix* 6(2), 60-69. Külastatud aadressil: <http://www.readingmatrix.com/articles/berardo/article.pdf>
- Berliner, D. (2004). Describing the Behavior and Documenting the Accomplishments of Expert Teachers. *Bulletin of Science, Technology & Society* 24(3), 200-212. Külastatud aadressil: <http://bst.sagepub.com/content/24/3/200.full.pdf+html>

- Bibby, S. (2014). Criteria and Creation: Literary Texts and a Literature Textbook. *The Journal of Literature in Language Teaching* 3(1), 20-31. Külastatud aadressil:
http://liltsig.org/wp-content/uploads/2014/01/LiLT-3_1-Bibby-Article.pdf
- Brumfit, C.J., Carter, A.R., (1986). *Literature and Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press
- Carter, R., Long, M., N. (1991). *Teaching literature*. Harlow : Longman
- Collie, J., Slater, S. (2009). *Literature in the Language Classroom. A resource book of ideas and activities*. Cambridge: Cambridge University Press
- Duff, A., Maley, A. (2007). *Literature (Resource Book for Teachers). Second Edition*. Oxford University Press
- Dr. Fadwa D. Al-Jawi. (2010). *Teaching the Receptive Skills. Listening & Reading Skills*. Al-Qura University. Külastatud aadressil:
https://uqu.edu.sa/files2/tiny_mce/plugins/filemanager/files/4281126/lectures_of_Methodology_2/receptive_skills.pdf
- Eesti võõrkeelte strateegia 2009–2015. (2009). Külastatud aadressil:
www.hm.ee/index.php?popup=download&id=8928
- Euroopa keeleõppe raamdokument: *Õppimine, õpetamine ja hindamine*. Külastatud aadressil:
www.hm.ee/index.php?popup=download&id=5700
- Erelt, T., Leemets, T., Mäearu, S., Raadik, M. (2013). *Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2013*. Eesti Keele Sihtasutus
- Gatbonton, E., Segalowitz, N. (2005). Rethinking communicative language teaching: A focus on access to fluency. *The Canadian Modern Language Review* 61(3), 325–353.
Külastatud aadressil:
https://www.researchgate.net/publication/253545034_Rethinking_Communicative_Language_Teaching_A_Focus_on_Access_to_Fluency
- Ghosn, I. (2002). Four good reasons to use literature in primary school ELT. *ELT Journal*, 56 (2), 172-179 Külastatud aadressil:
<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.476.2159&rep=rep1&type=pdf>
- Grellet, F. (1981). *Developing Reading Skills. A practical guide to reading comprehension exercises*. Cambridge University Press
- Gurgenidze Maia (2012). Methodology: Teaching Mixed Ability Classes. *GESJ: Education Science and Psychology* 1(20). Külastatud aadressil: gesj.internet-academy.org.ge/download.php?id=1972.pdf&t=1

- Habe, B. (2015). *Mängude komplekt grammatika õpetamiseks II kooliastme inglise keele tundides*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Hişmanoğlu, M. (2005). Teaching English Through Literature. *Journal of Language and Linguistic Studies*. 1(1), 53-66
- Howard, J., Major, J. (2005) Guidelines for designing effective English language teaching materials. In Proceedings of the 9th Conference of Pan-Pacific Association of Applied Linguistics: 101-109. Külastatud aadressil:
<http://www.paaljapan.org/resources/proceedings/PAAL9/pdf/Howard.pdf>.
- Ihonen, M. (1996). *Sissejuhatus kirjandusteooriasse*. Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus
- Jack, C., R. (2005). *Materials Development and Research - Making the Connection*, 1-21. Külastatud aadressil: <http://www.professorjackrichards.com/wp-content/uploads/materials-development-making-connection.pdf>
- Jean, G. & D. Simard (2011). Grammar Teaching and Learning in L2: Necessary, but Boring?. *Foreign Language Annals* 44(3), 467–494 Külastatud aadressil:
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1944-9720.2011.01143.x/epdf>
- Johnson, K. (2008). *An Introduction to Foreign Language Learning and Teaching*. Second Edition. Pearson Education Limited
- Jones Leo (2007). *The Student-Centred Classroom*. Cambridge University Press. Külastatud aadressil: www.cambridge.org/elt/teacher-support/pdf/Jones-Student-Centered.pdf
- Kaivapalu, A., Martin, M. (2010). Põhikooli valdkonnaraamat VÕÕRKEELED 2010. *Mis on võõrkeeleõpe ja kuidas võõrkeelt õpitakse*. Külastatud aadressil
http://www.oppekava.ee/index.php/Mis_on_v%C3%B5%C3%B5rkeele%C3%B5pe_ja_kuidas_v%C3%B5%C3%B5rkeelt_%C3%B5pitakse
- Kanne, P. (2010). Põhikooli valdkonnaraamat VÕÕREKEELED 2010. *Keeleteadmised A-võõrkeelena*. Külastatud aadressil:
http://www.oppekava.ee/images/a/ab/Keeleteadmised_inglise_keel_A-keelena.pdf
Kasutatud aadressil: <http://www.ijiet.org/papers/479-H10011.pdf>
- Kern, R. (2000). *Literacy and Language Teaching*. Oxford University Press
- Khatib M. (2011). Literature in EFL/ESL Classroom. *English Language Teaching* 4(1). Külastatud aadressil: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1080411.pdf>
- Khatib, M., Derakhshan, A., Rezaei, S. (2011). Why & Why Not Literature: A Task-Based Approach to Teaching Literature. *International Journal of English Linguistics* 1(1), 213-

- 218 Külastatud aadressil: <http://vacstuds.com/wp-content/uploads/academic/A-Task-Based-Approach-to-Teaching-Literature.pdf>
- Kingisepp, L., Sõrmus, E. (2000). *Ülevaade võõrkeele õppemeetoditest*. Tallinn: TEA Kirjastus
- Kitao, K., Kitao, K., S. (1997). Selecting and Developing Teaching/Learning Materials. *The Internet TESL Journal* 4(4). Külastatud aadressil: <http://iteslj.org/Articles/Kitao-Materials.html>
- Koutsompou, V. I., (2015). The Use of Literature in the Language Classroom: Methods and Aims. *International Journal of Information and Education Technology* 5(1), 74-79. Külastatud aadressil: <http://clear.msu.edu/clear/files/1314/0078/8342/2014-Spring.pdf>
- Lee, J., Schallert, D. L., Kim, E. (2015). Effects of extensive reading and translation activities on grammar knowledge and attitudes for EFL adolescents. *System* 52, 38-50. Külastatud aadressil: http://ac.els-cdn.com/S0346251X15000706/1-s2.0-S0346251X15000706-main.pdf?_tid=c00e1378-ef56-11e5-a82e-00000aab0f02&acdnat=1458559337_728622c5f35dd80d5e111361edaf1c7f
- Leerima, E. (2013). *Inglise keelt kõnelevate maade lastekirjanduslike tekstikatkendite kasutamine inglise keele õpikutes*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Leerima, E. (2015). *Õpilaste keelepädevust arendavad lugemisülesanded III kooliastme inglise keele õpikutes*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Lima, C. (2010). Selecting Literary Texts for Language Learning. *Journal of NELTA* 15(1-2), 110-113. Külastatud aadressil: www.nepjol.info/index.php/NELTA/article/.../4616/3827
- Mart, C., T. (2013). Teaching Grammar in Context: Why and How? *Theory and Practice in Language Studies* 3(1), 124-129. Külastatud aadressil: <http://ojs.academypublisher.com/index.php/tpls/article/viewFile/tpls0301124129/6205>
- McKay, S. (1982). Literature in the ESL Classroom. *TESOL Quarterly* 16(4), 529-536. Külastatud aadressil: http://www.jstor.org/stable/3586470?origin=JSTOR-pdf&seq=1#page_scan_tab_contents
- Merilai, A., Saro, A., Annus, E. (2011). *Poeetika*. Gümnaasiumiõpik. Tartu Ülikooli Kirjastus
- Metslang, H., Kitsnik, M., Krall, I. (2014). Lõimitud aine- ja keeleõppe metoodikast. *ESUKA – JEFUL* 2014 5(3), 71–97. Külastatud aadressil: jeful.ut.ee/index.php/JEFUL/article/download/jeful.2014.5.3.04/74

- Mozhgan, A. (2014). Program Evaluation: English Grammar in the Language Classroom. *The Malaysian Online Journal of Educational Science* 2(1), 23-26. Külastatud aadressil: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1086247.pdf>
- Noaman, N., N. (2013). Literature and Language Skill. *Al-Ustath* 204(2), 123-134. Külastatud aadressil: <http://www.iasj.net/iasj?func=fulltext&aId=73338>
- Nootre, S. (2010). Põhikooli kirjanduse ainekava keskendub lugejale. *Õpetajate Leht* 6, lk 18. Külastatud aadressil: <http://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=opetajateleht20100212.1.18#>
- Nunan, D. (1989). *Designing Tasks for the Communicative Classroom*. Cambridge University Press
- Org, A. (2010). Põhikooli EESTI KEEL J JA KIRJANDUS. *Kirjandusõpetuse kontseptsioon*. Külastatud aadressil: http://www.oppekava.ee/index.php/LINK_44._Kirjandus%C3%B5petuse_kontseptsioon
- Paesani, K. (2005). Literary Texts and Grammar Instruction: Revisiting the Inductive Presentation. *Foreign Language Annals* 38(1), 15-24 Külastatud aadressil: <http://www.brandeis.edu/departments/roms/pdfs/strategies-literary-texts.pdf>
- Patki, S., L. (2013). Development of Speaking Skills through Literature. *Confluence* 2(2), 264-267. Külastatud aadressil: http://www.tgpcet.com/E-journal/80%20PAPERS%20PDF/Sachin_Patki.pdf
- Pihlak, S. (2012). *Kirjanduse kasutamine II kooliastmes inglise keele kui võõrkeele tunnis*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Polio, C. (2012). Using authentic materials in the beginning language classroom. *Clear News* 18(1), 2-8. Külastatud aadressil: <http://clear.msu.edu/clear/files/1314/0078/8342/2014-Spring.pdf>
- Põhikooli riiklik õppekava lisa 2* (2011). *Ainevaldkond Võõrkeeled*. Külastatud aadressil: <https://www.riigiteataja.ee/akt/lisa/1290/8201/4020/1m%20lisa2.pdf#>
- Põhikooli riiklik õppekava lisa 1*. (2011). *Ainevaldkond Keel ja kirjandus*. Külastatud aadressil: <https://www.riigiteataja.ee/akt/lisa/1290/8201/4020/1m%20lisa1.pdf#>
- Põhikooli riiklik õppekava. (2011). Külastatud aadressil: <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020>
- Reid, S. (2002). *Book Bridges for ESL Students: Using Young Adult and Children`s Literature to Teach ESL*. London. Scarecrow Press
- Richards, J., C., Rodgers, T., S. (1986). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press

- Saville-Troike, M. (2006). *Introducing Second Language Acquisition*. Cambridge University Press
- Ståhlberg, S. (2011). *Using Literature in the Upper Secondary EFL Classroom*. Magistritöö. Karlstad University. Külastatud aadressil: www.diva-portal.se/smash/get/diva2:781992/FULLTEXT01.pdf
- Zhou, K., (2008). An Inductive Approach to English Grammar Teaching. *HKBU Papers in Applied Language Studies* 12, 2-18 Külastatud aadressil: http://lc.hkbu.edu.hk/book/pdf/v12_01.pdf
- Tasneen, W. (2010). Literary Texts in the Language Classroom: a Study of Teachers' and Students' views at International schools in Bangkok. *Asian EFL Journal* 12(4) Külastatud aadressil: <http://asian-efl-journal.com/pdf/volume-12-issue-4-tasneen.pdf>
- Tevdovska, E., S., (2015). Selecting and Adapting Materials in the Context of English for Academic Purposes-Is One Textbook Enough? *The Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes* 3(1), 115-120 Külastatud aadressil: <http://espeap.junis.ni.ac.rs/index.php/espeap/article/download/219/146>
- Tomlinson, B. (2008). *English Language Learning Materials. A Critical Review*. Continuum International Publishing Group
- Tomlinson, B. (2011). *Materials Development in Language Teaching*. Second Edition. Bloomsbury Academic.
- Tooding, L.-M. (2007). *Andmete analüüs ja tõlgendamine sotsiaalteadustes*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Wachob, P. (2006). Methods and materials for motivation and learner autonomy. *Reflections on English Language Teaching* 5(1), 93-122 Külastatud aadressil: <http://www.nus.edu.sg/celc/publications/WachobVol5.pdf>
- Van. T. T. M. (2009). An Integrated Approach to Teaching Literature in an EFL Classroom. *English Teaching Forum* 47(3), 2-17. Külastatud aadressil: http://americanenglish.state.gov/files/ae/resource_files/09-47-3-b.pdf
- Vrasidas, C., Avraamidou, L., Theodoridou, K., Themistokleous, S., Panaou, P. (2015). Science Fiction in Education: case studies from classroom implementations. *Educational Media International* 52(3), 201-215. DOI:10.1080/09523987.2015.1075102
- Yalçın, N. (2014). The "Six-step Selection" (SSS) Process for the ELT Materials. *Science Journal of Turkish Military* 24(1), 69-92. Külastatud aadressil: http://www.kho.edu.tr/akademik/kho_bilim_dergi/2014_1/4.pdf

Yimwilai S., (2015). An Integrated Approach to Teaching Literature in an EFL Classroom.

English Language Teaching 8(2), 201. Külastatud aadressil:

<http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1075195.pdf>

LISA 1

Lugupeetud inglise keele õpetaja!

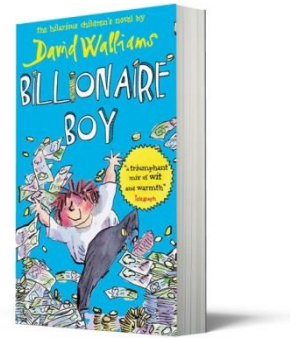
Käesolev õppematerjal on valminud grammatika õpetamiseks põhikooli III kooliastme 9. klassi tunnis. Õppematerjali eesmärkideks on tutvustada ilukirjandusel põhinevat õppematerjali kui üht grammatika õpetamise meetodit ning muuta grammatika õppimine õpilaste jaoks motiveerivaks ja huvipakkuvaks. Lisaks soovitakse õppematerjaliga arendada inglise keele grammatikaoskust III kooliastmes ning korrata ja kinnistada teadmisi kaasahaaravate tekstikatketega abil.

Õppematerjal on koostatud kolme tekstikatke põhjal, mis kõik pärinevad David Walliamsi raamatust „Billionaire Boy“. Õppematerjal sisaldab kolme erinevat tekstikatket ja nende põhjal valminud kolme erinevat töölehtede komplekti koos harjutustega.

Valminud õppematerjali võib õpetaja kasutada vastavalt oma õpilaste keeletasemele, kas ühe 45-minutilise tunni jooksul või kahes 45-minutilise tunnis. Samuti võib õpetaja vastavalt õpilaste keeletasemele valida, milliseid harjutusi oma tundi kaasata ja vajadusel harjutustes muudatusi teha.

Billionaire Boy is a novel about a boy named Joe Spud who seems to have it all. Joe's father is the creator of a toilet tissue "Bum Fresh", which has made him a billionaire. Despite being able to afford anything, Joe is missing something very important... a friend.

Read the following extract from the novel *Billionaire Boy* by David Walliams before completing the exercises.

The Troubles of Being Rich (A)

Soon father and son moved out of their **poky** council flat and into an enormous **stately** home. Mr Spud named it `Bumfresh Towers`.

The house was so large it was visible from outer space. It took five minutes just to motor up the drive. Hundreds of newly-planted, hopeful little trees lined the mile-long **gravel** track. The house had seven kitchens, twelve sitting rooms, forty-seven bedrooms and eighty-nine bathrooms.

Even the bathrooms had en-suite bathrooms. And some of those en-suite bathrooms had en-en-suite bathrooms.

Despite living there for a few years, Joe had probably only explored around a quarter of the main house. In the endless grounds were tennis courts, a boating lake, a helipad and even a 100m ski-slope complete with mountains of fake snow. All the taps, door handles and even toilet seats were solid gold. The carpets were made from mink fur, he and his dad drank orange **squash** from priceless antique medieval **goblets**, and for a while they had a butler called Otis who was also an orang-utan. But he had **to be given the sack**.

"Can I have a proper present as well, Dad?" said Joe, as he put the cheque in his trouser pocket. "I mean, I've got loads of money already."

"Tell me what you want, son, and I'll get one of my assistants to buy it," said Mr Spud. "Some solid gold sunglasses? I've got a pair. You can't see out of `em but they are very expensive."

Joe yawned.

"Your speedboat?" ventured Mr Spud.

Joe rolled his eyes. "I've got two of those. Remember?"

"Sorry, son. How about a quarter of a million pounds worth of WHSmith vouchers?"

"Boring! Boring! Boring!" Joe stamped his feet in frustration. Here was a boy with high-class problems.

Mr Spud looked **forlorn**. He wasn't sure there was anything left in the world that he could buy his only child. "Then what, son?"

Joe suddenly had a thought. He pictured himself going round the racetrack all on his own, racing against himself. "Well, there is something I really want..." he said, **tentatively**.

"Name it, son," said Mr Spud.

"A friend."

Worksheet on the extract: The Troubles of Being Rich

Subtopic: FRIENDSHIP

PRE-READING TASK

Think about the following questions. Discuss your ideas with your peer.

1. Would you rather have many friends or a lot of money?
2. Do you think that money can buy happiness?
3. What problems can too much money cause?
4. Do you think it is easier for people who are wealthy to make friends?

WORDS

NOTES:

Poky – small and uncomfortable

Stately – having a style and appearance that causes admiration

Gravel – small, rounded stones, often mixed with sand

Squash – a drink made from fruit juice, water, and sugar or sweetener

Goblet – a container from which a drink, especially wine, is drunk

To be given the sack – a situation in which someone is removed from their job

To roll one`s eyes – to move your eyes upwards as a way of showing that you are annoyed or bored after someone has done or said something

Forlorn – alone and unhappy

Tentatively – in an uncertain way

I COMPREHENSION

Choose the right answers.

1. How did the flat where Joe and his dad used to live in look like?
  - a) comfortable and pleasant
  - b) small and uncomfortable
  - c) fancy and big
2. What did Joe and his father use to drink orange squash from?
  - a) goblets
  - b) plastic cups
  - c) coffee cups made out of gold

3. What happened to their butler?
  - a) he was given a promotion
  - b) Joe`s dad paid him to be his son`s friend
  - c) he was removed from his job

4. Joe stamped his feet in ..... because he didn`t like the presents his dad offered him.
  - a) happiness
  - b) frustration
  - c) admiration

5. Joe showed that he was annoyed by...
  - a) rolling his eyes
  - b) throwing money out of the window
  - c) punching his dad

II GRAMMAR

1. Word search

Find ten adjectives from the word search.

*Ex.: It`s absolutely **disgusting**, but it is very **expensive** so we should start eating it.*

Adjectives: disgusting; expensive

K	J	N	I	O	L	T	T	D	E	N	Q	Z	O	E	T	V	Z
P	H	A	E	B	D	I	Q	I	K	O	O	E	L	D	E	K	Y
N	G	I	H	W	P	M	Z	A	P	G	Q	N	A	B	B	E	P
F	A	K	E	S	L	L	I	T	T	L	E	D	R	A	X	N	O
S	S	Q	A	V	R	Y	Q	M	Y	H	M	L	G	P	Q	O	K
R	B	E	G	G	A	F	P	W	F	P	A	E	E	C	E	R	Y
V	Y	Z	F	C	N	U	B	A	D	P	S	S	W	P	G	M	A
M	I	L	E	L	O	N	G	I	I	G	X	S	J	V	A	O	L
U	R	F	L	F	L	R	P	G	V	N	E	L	J	U	L	U	B
O	M	F	V	O	G	D	N	R	F	G	T	T	W	X	B	S	U
I	P	R	I	C	E	L	E	S	S	L	E	E	D	E	Z	D	U
K	S	J	I	E	E	H	O	P	E	F	U	L	D	F	I	K	W

1. E_____

2. E_____

3. F____

4. H_____

5. L_____

6. L_____

7. M_____

8. NEWLY-PAINTED

9. P____

2. Degrees of comparison

Form three forms of comparisons of the words given from the exercise 1.

Ex.: happy→happier→(the) happiest

peaceful→more peaceful→(the) most peaceful

Adjective	Comparative Form	Superlative Form
1. little		
2. large		
3. hopeful		

Did you find any irregular adjectives? How are their comparative- and superlative forms formed? Discuss it with your peer.

3. Adjectives

Think of as many adjectives as you can to describe a good friend.

4. Pairwork

Discuss the following questions with your peer.

1. Do you rather have many friends or just a few that are close to you? Why?
2. What kind of qualities do you look for in a friend?
3. How long have you known your best friend for?
4. How did you meet your best friend?

5. Conjunctions*

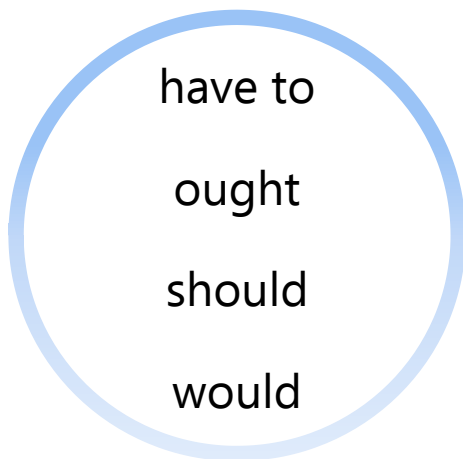
Read the following sentences and fill in the gaps using the conjunctions *though* or *however*.

Ex.: I love London. **However**, the weather is bad.

Though I had seen the film, it was still entertaining.

1. Joe can buy the most expensive car in the world. a) _____, it does not make him happy.
2. b) _____ Joe had lived in this house for many years he had probably only explored around a quarter of the main house.
3. Joe`s father, c) _____ rich and generous, could not buy him a friend.
4. Joe is looking forward to making new friends. d) _____, he`s a bit worried.
5. Even e) _____ he is very rich, he is unhappy.
6. Joe`s father offered him many presents. f) _____, Joe liked none of them.

6. Modal verbs

Joe is a very rich kid, who can afford anything. However, he seems to be unhappy because he has no friends.

Help Joe to find some friends. Use different modal verbs.

Ex.: In order to make some friends, you should go out more often.

Dear Joe,

In order to make some friends...

1. _____

2. _____

3. _____

7. Either or Neither*

Choose *either* or *neither* according to the text and fill in the blanks.

*Ex.: Both these roads go to Rome, you can go **either** way.*

***Neither** of my arms is strong enough to lift that suitcase.*

1. .... Joe or his dad could buy anything they wanted.
2. .... of the taps were made of silver.
3. William doesn't have any money problems. ....does Joe.
4. .... Joe's or his assistant will buy Joe a present.

Either

Neither

5. Joe did not want ..... a speedboat or solid gold sunglasses for his birthday.
6. .... of the Spuds is poor.
7. .... Joe nor his dad lived in a small flat.
8. Kate does not have any friends. Joe does not have any friends .....

HOMEWORK

1. Find the opposites to the following adjectives (use a dictionary if necessary):

Ex.: happy → sad

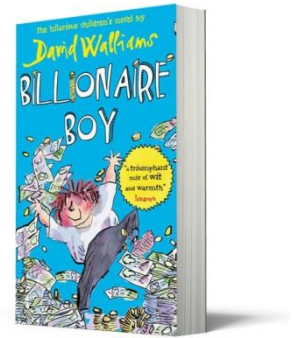
Enormous →.....
Little→.....
Fake→.....
Complete→.....
Priceless→.....
Expensive→.....
Boring→.....
Visible→.....

2. Speak about a friend using modal verbs.

*Ex.: My best friend **should** make me laugh.*

Billionaire Boy is a novel about a boy named Joe Spud who seems to have it all. Joe's father is the creator of a toilet tissue "Bum Fresh", which has made him a billionaire. Despite being able to afford anything, Joe is missing something very important... a friend.

Read the following extract from the novel *Billionaire Boy* by David Walliams before completing the exercises.

Distraction at the History Class (B)

For the duration of the maths class Lauren kept on looking over at Joe. It **put** him right **off** his algebra. In History she was definitely **gazing** in his direction too. As Miss Spite **droned on** and on about French revolution, Joe started to day dream about kissing Lauren. She was so very pretty that Joe wanted to kiss her more than anything. However, being only twelve Joe had never kissed a girl before and had no idea how to make it happen.

“And the name of the king of France in 1789 was...? Spud?”

“Yes, Miss?” Joe stared at Miss Spite, horrified. He hadn't been listening at all.

“I asked you a question, boy. You haven't been paying attention, have you? Do you want to pass your exam?”

“Yes, Miss. I was listening...” **stammered** Joe.

“What is the answer then, boy?” demanded Miss Spite. “Who was the king of France in 1789?”

Joe had no idea. He was pretty sure that it wasn't King Kevin II, or King Craig IV, or King Trevor the Great, because kings didn't tend to have names like that.

“I am waiting,” pronounced Miss Spite. The bell rang. *I'm saved!* Thought Joe.

“The bell is a signal for you, not you!” pronounced Miss Spite. Of course she was going to say that. She lived to say that. It would probably be written on her tombstone. Lauren was sitting behind where Miss Spite was standing, and she suddenly waved at Joe to get his attention. He was confused for a moment, then realised she was trying to help him by miming the answer. First she **acted out** someone going to the bathroom.

“King Toilet the...?” offered Joe.

The class burst out laughing. Lauren shook her head. Joe had another try. “King **Lavatory?**”

They laughed again.

“King **Bog**?”

They laughed even harder this time.

“King **Loo**..? Ah, King Louis the...”

“Yes, boy?” Miss Spite continued her interrogation. Behind her Lauren mimed numbers with her fingers.

“King Louis the fifth, the tenth, the fifteenth, sixteen! King Louis the sixteenth!” declared Joe.

Lauren mimed a little clap.

“That`s right, Spud,” said a suspicious Miss Spite, before turning to the board and writing on it. “King Louis the sixteenth.”

Worksheet on the extract **Distraction at the History Class**

Subtopic: HISTORICAL EVENTS

PRE-READING TASK

Think about the following questions. Discuss your ideas with your peer.

- 1. What are some of the most important historical events of this century?
- 2. Can you name any important events in the history of Estonia?
- 3. How are these events celebrated?
- 4. Think of an important historical figure. What is she or he famous for?

WORDS

<p>To put something off – to decide to do something at a later time</p>	<p>To act out – to behave badly because you are unhappy or upset, often in ways that you are not aware of</p>
<p>To gaze – to look at something or someone for a long time, especially in surprise or admiration</p>	<p>Lavatory/loo/bog – a toilet</p>
<p>To drone on – to talk for a long time in a boring way</p>	
<p>To stammer – to speak or say something with unusual pauses or repeated sounds, either because of speech problems or because of fear and anxiety</p>	

I COMPREHENSION

Complete the sentences.

- 1. During the History class Joe was not listening to the teacher because.....
- 2. Miss Spite asked Joe a question about.....
- 3. He knew that the answer to Miss Spite`s question was not King Kevin II, or King Craig IV, or King Trevor the Great, because.....
- 4. Joe thought he was saved because.....

II VOCABULARY

1. Prepositions.

Use the prepositions in the box to fill the blanks. Make an example sentence with each preposition.

about at for in off on about out over at

Ex.: She has not seen her friend **in** ages.

Example sentence:

1. To keep on looking..... somebody	
2. To put somebody ..... something	
3. To gaze..... someone`s direction	
4. To drone.....something	
5. To day dream..... something	
6. To stare..... somebody	
7. To be confused..... a moment	
8. To burst.....laughing	

2. World War II Quiz

Choose the correct answers.

1. The country with the largest number of casualties* in World War II (WWII) was...
  - a) Germany
  - b) Russia
  - c) Japan
2. During WWII, hamburgers in the U.S. were named _____(what?) to avoid the German-sounding name
  - a) Liberty Steaks
  - b) Freedom Steaks
  - c) Independence Sandwiches
3. A central figure in WWII.
  - a) Napoleon
  - b) Franz Ferdinand
  - c) Adolf Hitler
4. The most important medical advance that saved soldiers' lives during WWII was the _____.
  - a) heart transplant operation
  - b) blood transfusion*
  - c) X-ray
5. In World War II, the youngest serviceman in the US military was Calvin Graham, age _____.
  - a) 12
  - b) 14
  - c) 16
6. Famous people who served in WWII include this writer.
  - a) JRR Tolkien
  - b) Lewis Carroll

c) Franz Kafka

7. By 1918 Britain was spending _____ a day on the war.

a) £2million

b) £6million

c) £8million

8. WWII ended in _____.

a) 1943

b) 1944

c) 1945

*Casualties – a member of the armed forces lost to service through death

*Blood transfusion – the injection of blood from one person or animal into the bloodstream of another.

III GRAMMAR

1. Articles

Fill in the blanks with appropriate articles where needed.

Ex.: ____ - ____ Queen Elizabeth II is **the** Head of State of **the** UK.

1. The name of _____ king of France in 1789 is _____ King Louis _____ sixteenth.
2. The impact of _____ French Revolution in Britain is noticeable.
3. I have never heard about _____ King Kevin II.
4. Alexander _____ Great was a King of _____ Ancient Greek kingdom.
5. _____ World War II is the bloodiest conflict in history.
6. _____ Great Fire of London is one of the most known disasters in London`s history.
7. One of the central events in America`s history is _____ Civil War.
8. _____ President of _____ Republic of _____ Estonia is currently Toomas Hendrik Ilves.

2. Tag Questions

Fill in the correct tag question. Ex.: *You are prepared, aren't you?*

1. You haven't been paying attention, _____?
2. You don't know the answer, _____?
3. The name of the king of France in 1789 was King Louis the sixteenth, _____?
4. Let's wait until the class is over, _____?
5. You want to pass your exam, _____?
6. You thought you were saved by the bell, _____?
7. You can't tell me the right answer, _____?
8. You should listen more carefully, _____?

- a) wasn't it?
- b) don't you?
- c) shouldn't you?
- d) have you?
- e) can you?
- f) didn't you?
- g) do you?

3. The past perfect simple and the past perfect continuous tense forms

Put the verbs in brackets in the correct tense (the past perfect simple or the past perfect continuous).

Ex.: *She **had never tried** this dish **before** last night.*

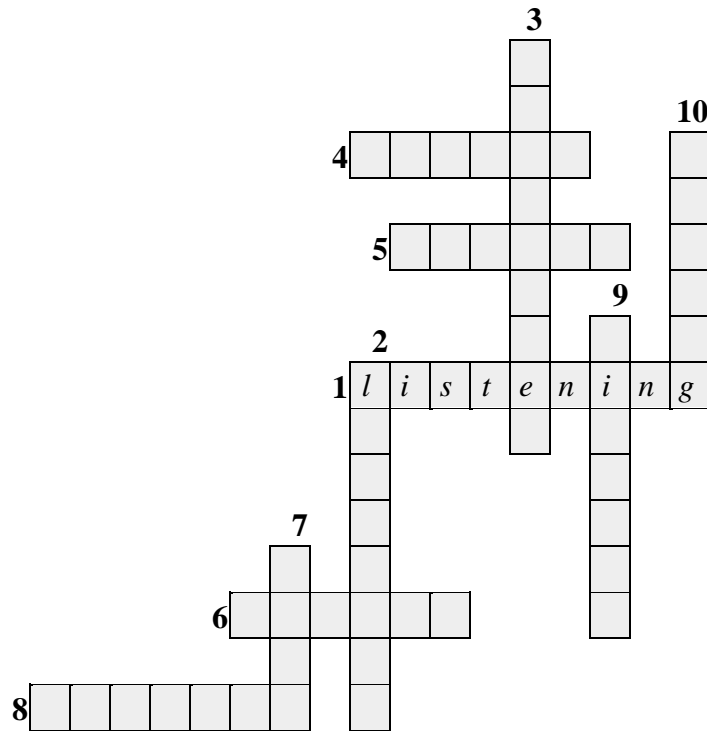
*He **had been waiting** for her **for** several hours **before** she finally arrived.*

1. Joe (try) _____ to answer the question for a while before he finally got it right.
2. Joe (not pay attention) _____ to what the teacher had been saying.
3. Miss Spite knew that Joe (not listen) _____ to her at all.
4. Joe (never kiss) _____ a girl before.
5. If Joe (know) _____ the answer, he would have said it earlier.
6. Lauren (gaze) _____ at Joe for the whole History class.
7. Lauren (try) _____ to help Joe all this time.
8. Joe (never meet) _____ a girl like Lauren before.

4. Crossword

Complete the crossword below using verbs in the past continuous and in the past simple.

Use the text to find the missing words in the phrases given below.

1. “Yes, Miss. I was listening” stammered Joe.
2. The class was _____ when Joe was saying the wrong answers.
3. Miss Spite _____ her interrogation.
4. He realised that she was _____ to help him by miming the answer.
5. In History she was definitely _____ in his direction too.
6. Joe was not _____ attention.
7. The bell _____.
8. Miss Spite said that she was _____ for the answer.
9. Lauren was _____ behind where Miss Spite was standing.
10. Lauren was _____ at Joe to get his attention.

HOMEWORK

Choose one historic event and write five sentences about it using all past tense forms.

*Ex.: Norman Conquest of England. Once England **had been conquered**, the Normans faced many challenges. Normans **had been fighting** the Saxons before defeating them.*

Billionaire Boy is a novel about a boy named Joe Spud who seems to have it all. Joe's father is the creator of a toilet tissue "Bum Fresh", which has made him a billionaire. Despite being able to afford anything, Joe is missing something very important... a friend.

Read the following extract from the novel *Billionaire Boy* by David Walliams before completing the exercises.

The Lifestyle of the Rich People (C)

“What on earth is that, Dad?”

“What’s what, Joe?” replied Mr Spud **with mock innocence**, as he adjusted the **contraption** to cover his bald **dome**.

“That thing on your head.”

“Ooh, this. It’s a **toupee**, boy! Only ten grand each. I bought a blonde one, a brown one, a **ginger** one, and an afro one for special occasions. It makes me look twenty years younger, don’t you think?”

Joe didn’t like to lie. The toupee didn’t make his dad look younger – instead, it made him look like a man who was trying to balance a dead **rodent** on his head. Therefore, Joe chose a **non-committal**, “Mmm.”

“Right. Well, have a good night,” Joe added, picking up the remote. It looked like it would be just him and the 100-inch TV again.

“There’s some caviar in the fridge for your tea, son,” said Mr Spud as he headed for the door.

“What’s caviar?”

“It’s fish eggs, son.”

“Eurgh...” Joe didn’t even like normal eggs much. Eggs laid by a fish sounded really **revolting**.

“Yeah, I had some on toast for me breakfast. It’s absolutely disgusting, but it is very expensive so we should start eating it.”

“Can’t we just have bangers and mash or fish and chips or Shepherd’s Pie or something, Dad?”

“Mmm, I used to love Shepherd’s Pie, son...”

Mr Spud **drooled** a little, as imagining the taste of Shepherd’s Pie.

“Well then...?”

Mr Spud shook his head impatiently. “No no no, we are rich son! We have to eat all this **posh** stuff now like proper rich people do. See you later!” The door slammed behind him and moments later Joe heard the deafening roar of his father`s lime-green Lamborghini speeding off into the night.

Joe was disappointed to be on his own again, but he still couldn`t **suppress** a small smile as he turned on the TV. He was going to go to an ordinary school again and be an ordinary boy. And maybe, just maybe, make a friend.

The question was, how long could Joe keep the fact that he was a billionaire a secret...?

Worksheet on the extract Lifestyle of the Rich People

Subtopic: SHOPPING

PRE-READING TASK

Think about the following questions. Discuss your ideas with your peer.

1. How often do you go shopping?
2. Is shopping something that you enjoy?
3. Do you make a budget when you go shopping?
4. What is the next thing that you would like to purchase?

WORDS

With mock innocence – not sincerely

Contraction – a piece of equipment or machinery that is unusual or strange

Dome – a person's head

Toupee – a wig or section of hair worn to cover a bald spot

Ginger – a light reddish or reddish-brown colour

Rodent – a small animal (such as a mouse, rat, squirrel, or beaver) that has sharp front teeth

Non-committal – giving no clear indication of attitude or feeling

Revolting – extremely unpleasant or offensive

To drool – to secrete saliva in anticipation of food

Posh – very attractive, expensive, and popular

Suppress – to end or stop (something)

I COMPREHENSION

Answer the questions without looking at the text.

1. What was Joe's father wearing on his head?
2. What did Joe think of it?
3. Why was Joe's father wearing it?
4. How did it make him look?
5. What did Joe's father offer Joe to eat?
6. What did Joe want to eat instead?

7. Why did Joe`s father think that they had to eat the posh stuff?

8. Why was Joe excited about going to an ordinary school?

II VOCABULARY

1. Shopping list.

Make a shopping list for Joe from all the items you can find from the text.

Groceries:

Ex.: eggs

Other items:

Ex.: a toupee

---

2. Add an adjective to all of the items in the shopping list.

Ex. : fresh eggs,

III GRAMMAR

1. Negative questions.

Change the sentences into negative questions.

Ex.: *We can stay a little longer.* → **Can't** *we stay a little longer?*

1. Joe can have caviar for dinner. → _____?
2. Rich people do eat posh stuff. → _____?
3. Joe did like Shepherd's Pie. → _____?
4. We should eat expensive food. → _____?
5. It is called a toupee. → _____?
6. Joe can have caviar with the tea. → _____?
7. Joe's father's Lamborghini is lime-green. → _____?
8. He has twenty toupees. → _____?

2. Adverbs

Read the recipe of one of Joe's favourite dishes – Bangers and Mash – and put the adverbs on the right of the story in the gaps.

1. _____ cook the potatoes in boiling salted water for 10-12 minutes or 2. _____ soft.

finally

Heat the sunflower oil in a heavy-based saucepan. Add the onion and cook until soft, but not coloured. Stir in the mustard 3. _____ pour in the stock. Bring the mixture to the boil, 4. _____ add the gravy browning. Reduce for 10 minutes or 5. _____ the liquid is reduced by half.

then 2x

Heat up a frying pan, add a little sunflower oil and fry the sausages for 6-8 minutes or 6. _____ cooked through.

immediately

Drain the potatoes and mash with the butter and the cream. Blend the blanched herbs with the olive oil to form a paste and then stir into the mashed potato.

until 3x

Pile the mash onto four warmed serving plates. Place two sausages in the centre of each mound of mash and 7. _____ drizzle over the gravy.

firstly

Serve 8. _____.

RICH

Ex.: extremely rich

POOR

Ex.: incredibly poor

---

4. Numbers

What do these numbers in the text refer to?

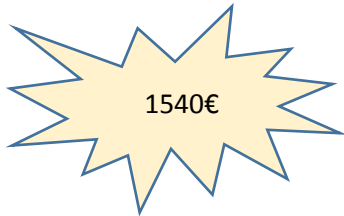
100	10	20
-----	----	----

100 – _____

10 – _____

20 – _____

Spell out the following numbers. Write an item Joe can buy with each sum of money. *Ex.:*

_____ *One thousand five hundred forty*

euros _____

An item: a plane ticket to USA _____

_____

_____

An item: _____

_____

_____

An item: _____

5. PUNCTUATION

Insert the necessary punctuation marks without looking at the original text.

There`s some caviar in the fridge for your tea son said Mr Spud as he headed for the door

What`s caviar

It`s fish eggs son

Eurgh... Joe didn`t even like normal eggs much Eggs laid by a fish sounded really revolting

Yeah I had some on toast for me breakfast It`s absolutely disgusting but it is very expensive so we should start eating it

Can`t we just have bangers and mash or fish and chips or Shepherd`s Pie or something Dad

Mmm I used to love Shepherd`s Pie son...

Mr Spud drooled a little as imagining the taste of Shepherd`s Pie

6. INDIRECT QUESTIONS

Turn the following direct questions into indirect questions. Start the answers with:

I wonder

I`d like to know

I`d love to know

Why/when/who/if/
whether. . .

Ex.: Who was Joe?

I wonder who Joe was.

1. What was Joe`s favourite food?

---

2. Why did Joe`s father wear a toupee?

---

3. Did Joe ever find a friend?

---

4. How did Joe got all that money?

---

5. Where did Joe live before?

---

6. Which colour is Joe`s father`s Lamborghini?

---

7. Has he got an afro toupee for special occasions?

---

8. Is Joe dreaming of going to an ordinary school?

HOMEWORK

You have to prepare a dinner for your friends. List all the ingredients that you need to make it. Write down the instructions for preparing it by using adverbs (*firstly, then, now, etc*).

The items for the dinner:
Ex.: five potatoes

The instructions:

Firstly, ...

LISA 2

JUHEND ÕPETAJALE

Tekstikatkendi pealkiri: *The Troubles of Being Rich (A)*

Teema: *Friendship*

Sihtgrupp: 9. klass

Tundide arv: 2 tundi (45 minutit + 45 minutit)

TUND

Eesmärgid:

- ✓ Õpilased arendavad oma lugemis- ja tekstist arusaamisoskust, lugedes autentset tekstilõiku *David Walliamsi* raamatust *Billionaire Boy*.
- ✓ Õpilased tutvuvad uue sõnavaraga.
- ✓ Õpilased arendavad oma grammatikaoskust (omadussõnade kasutamist nimisõnadega ning omadussõna võrdlusastmete moodustamist, sidesõnade kasutamist lausetes, sõnade *neither* ja *either* kasutamist lausetes) läbi erinevate tekstil põhinevate ülesannete.
- ✓ Õpilased arendavad kõneoskust arutledes sõprusega seotud teemal.

Lugemiseelne ülesanne:

- Õpilased arutlevad paaristööna erinevate küsimuste üle, mis on seotud sõpruse ja rahaga. Õpetaja esitab vajadusel suunavad küsimusi. Nt: *What would you do with a large sum of money?*

Paaride vahelise arutelu lõpus võiks õpetaja küsida tagasisidet 2-3 paarilt, kes võiksid enda arvamust jagada kogu klassiga. Õpetaja võib vastata paluda vaid vabatahtlikel.

Tekstikatkendi lugemine:

- Õpilased loevad individuaalselt läbi tekstikatkendi. Õpetaja palub õpilastel paksult märgitud sõnade tähendust mitte vaadata.
- Kui õpilastel on tekst läbi loetud, küsib õpetaja õpilastelt paksult trükitud sõnade tähendust. Õpilased peaksid proovima sõnade tähendust seletada inglise keeles. Vajadusel suunab õpetaja õpilasi.
- Lõpuks vaadatakse ühiselt kõikide uute sõnade tähendus üle.

Teksti mõistmine:

- Õpilased vastavad valikuvastustega küsimustele individuaalselt.

• Kui õpilased on oma valikud teinud, kontrollitakse paaris vastused. Selleks palub õpetaja õpilastel paaris kordamööda ette lugeda küsimuse või fraasi ning õige vastuse. Kui mõne paari vastus ei ühti, küsivad õpetajalt kontrollimiseks õige vastuse.

Grammatikaülesanded

• Esimene ülesanne on omadussõnade otsimine täherägastikust. Õpilased peavad leidma täherägastikust kümme omadussõna, mis esinesid tekstilõigus. Kõikide sõnade esimene täht ning pikkus on paremal pool väljatoodud. Sõnad võivad esineda nii horisontaalselt, vertikaalselt kui ka diagonaalselt.

Õiged vastused:

1. *endless*
2. *enormous*
3. *fake*
4. *hopeful*
5. *large*
6. *little*
7. *mile-long*
8. *newly-painted*
9. *poky*
10. *priceless*

• Kui õpilased on individuaalselt sõnad leidnud, kontrollitakse üheskoos vastused. Selleks palub õpetaja õpilastel õiged vastused ette lugeda individuaalselt või üheskoos.

Teine ülesanne

Teises ülesandes tuleb õpilastel moodustada omadussõna võrdlusastmed kolme omadussõnaga ülesandest üks. Õpetaja loeb ette harjutuses oleva näite, et õpilastele meelde tuletada, millega tegu on.

Õiged vastused:

<i>Adjective</i>	<i>Comparative Form</i>	<i>Superlative Form</i>
1. <i>little</i>	<i>less</i>	<i>the least</i>
2. <i>large</i>	<i>larger</i>	<i>the largest</i>

3. <i>hopeful</i>	<i>more hopeful</i>	<i>the most hopeful</i>
-------------------	---------------------	-------------------------

Ülesande käigus selgub, et sõna *little* on ebareeglipärane. Esialgu arutavad õpilased paaridena, kuidas selle sõnaga võrdlusastmed moodustatakse ning seejärel kontrollitakse harjutuse vastused ühekoos üle. Õpetaja palub õpilastel nimetada veel omadussõnu, mille võrdlustastmeid moodustatakse ebareeglipäraselt. Nt: many – more – most; good – better – best; far – farther - furthest

Kolmas ülesanne

Õpilased mõtlevad individuaalselt omadussõnade peale, mis iseloomustavad head sõpra ning kirjutavad need harjutuse juures oleva jutumulli sisse.

Neljas ülesanne

Õpilased arutlevad paaristööna sõpruse teemaliste küsimuste üle. Kui õpilased on oma kaaslasele vastanud, palub õpetaja mõnedel õpilastel rääkida, mida nad oma paarilise kohta teada said. Õpetaja võib paluda vastata vabatahtlikel õpilastel.

Viies ülesanne (valikuline)

Õpetaja võib vastavalt oma soovile valida, kas harjutust tunnis kasutada või mitte. Koos korratakse üle nende sidesõnade tähendus. Õpilased töötavad individuaalselt ning kirjutavad harjutuses olevatesse lünkadesse sobiva sidesõna (*though* või *however*).

Vastused

- a) *however*
- b) *though*
- c) *though*
- d) *however*
- e) *though*
- f) *however*

Kui õpilased on vastused kirja pannud, palub õpetaja need kontrollimiseks ette lugeda.

Kuues ülesanne

Õpilased panevad kirja kolm ideed, kuidas aidata Joe`l sõpru leida, kasutades selleks ringi sees olevaid modaalverbe. Õpetaja palub kõigil üks idee ette lugeda ja koostab nende põhjal tahvlile mõistekaardi..

Seitsmes ülesanne (valikuline)

Õpetaja võib vastavalt oma soovile valida, kas harjutust tunnis kasutada või mitte. Õpilased valivad, kas harjutuses olevatesse lünkadesse sobib *either* või *neither*, lähtudes tekstis olevast informatsioonist. Enne ülesande tegemist tuleb õpetaja õpilastele meelde, millisel juhul kumbagi neist kasutatakse. Vajadusel kasutab õpetaja järgmisi lisanäiteid:

EITHER

- *Either... or is used to offer a choice between two possibilities. Ex.: Either Mike or Lisa will be there.*
- *Not... either... or denies both possibilities: I don't think either Mike or Lisa will be there.*

NEITHER

- *Neither... nor is equivalent to not... either... or. Ex.: Neither Mike nor Lisa will be there.*

Õpetaja mainib õpilastele, et nad võivad harjutuse tegemisel abiks võtta tekstilõigu, et vastused oleksid loogilised.

Õiged vastused:

1. *either*
2. *neither*
3. *neither*
4. *either*
5. *either*
6. *neither*
7. *neither*
8. *either*

Kodune töö

Kodus tuleb õpilastel leida harjutuses antud omadussõnadele vastandsõnad. Tuletatakse meelde, mida tähendavad sünonüüm ja antonüüm. Õpetaja ütleb õpilastele, et nad vajadusel sõnaraamatut kasutaksid. Samuti tuleb õpilastel modaalverbe kasutades suuliselt ette valmistada lühike tekstilõik oma sõbrast.

Õiged vastused:

Enormous → *tiny/small/little*

Little → *big/large/huge*

Fake → *real/true/authentic*

Complete → *incomplete*

Priceless → *cheap/worthless*

Expensive → *inexpensive/cheap*

Boring → *interesting/exciting*

Visible → *invisible*

Hopeful → *hopeless*

Kasutatud allikad

Tekstikatke:

Walliams, D. (2010) *Billionaire Boy*. HarperCollins

Näited reeglitele:

<http://www.elearnenglishlanguage.com/blog/english-mistakes/either-and-neither/>

Pildid:

http://woozworld-news.s3.amazonaws.com/community/friends_cartoon.png

http://pngimg.com/upload/money_PNG3547.png

<http://84d1f3.medialib.glogster.com/media/f0/f008dc6b2797b41660f00845dfdadf99c593f72a027a5df642b24563562ada8e/i-can-always-make-you-smile-jpg.jpg>

Omadussõna vastandite leidmiseks:

<http://www.thesaurus.com/>

Sõnavara seletused:

<http://dictionary.cambridge.org/>

JUHEND ÕPETAJALE

Tekstikatkendi pealkiri: *Distraction at the History Class* (B)

Teema: *Historical Events*

Sihtgrupp: 9. klass

Tundide arv: 2 tundi (45 minutit + 45 minutit)

TUND

Eesmärgid:

- ✓ Õpilased arendavad oma lugemis- ja tekstist arusaamise oskust, lugedes autentset tekstilõiku David Walliamsi raamatust *Billionaire Boy*.
- ✓ Õpilased tutvuvad uue sõnavaraga.
- ✓ Õpilased arendavad oma grammatikaoskust (eessõnade kasutamine, artiklite kasutamine, sabaküsimuste moodustamine, mineviku ajavormide kasutamine) läbi erinevate tekstil põhinevate ülesannete.
- ✓ Õpilased arendavad kõneoskust arutledes ajalooliste sündmustega seotud teemal.

Lugemiseelne ülesanne:

- Õpilased arutlevad paaristööna erinevate küsimuste üle, mis on seotud ajalooliste sündmustega. Õpetaja esitab vajadusel suunavad küsimusi. Nt: *Why do you think it is important to know about some past events?*

Paaristöö lõpus võiks õpetaja küsida tagasisidet 2-3 paarilt, kes jagavad oma arvamust kogu klassiga.

Tekstikatkendi lugemine:

- Õpilased loevad individuaalselt läbi tekstikatkendi. Õpetaja palub õpilastel paksult märgitud sõnade tähendust mitte vaadata vaid püüda ära arvata.
- Kui õpilastel on tekst läbi loetud, küsib õpetaja õpilastelt paksult trükitud sõnade tähendust. Õpilased peaksid proovima sõnade tähendust seletada inglise keeles. Vajadusel suunab õpetaja õpilasi.
- Lõpuks vaadatakse ühiselt kõikide uute sõnade tähendused üle.

Teksti mõistmine:

- Õpilased täidavad lausetes olevad lüngad vajaliku informatsiooniga, kasutades vajadusel teksti.
- Kui õpilased on lüngad täitnud, kontrollitakse vastuseid üheskoos. Selleks võib õpetaja paluda õpilastel lauseid kordamööda ette lugeda.

Sõnavaraülesanded

Esimene ülesanne

Eessõnade kasutamine. Korratakse eessõnu. Õpilased täidavad lüngad sobivate eessõnadega, mis on väljatoodud harjutuse ülaosas. Vajadusel võivad õpilased teksti abina kasutada. Pärast lünkade täitmist kontrollitakse vastused ühekoos. Õpetaja palub õpilasel ühe lause ette lugeda.

Õiged vastused:

1. *To keep on looking **over at** somebody*
2. *To put somebody **off** something*
3. *To gaze **in** someone`s direction*
4. *To drone **on about** something*
5. *To day dream **about** something*
6. *To stare **at** somebody*
7. *To be confused **for** a moment*
8. *To burst **out** laughing*

Pärast vastuste kontrollimist moodustavad õpilased iga harjutuses oleva eessõnaga lause. Õpetaja palub iga eessõnaga ühe lause õpilasel ette lugeda.

Teine ülesanne

Viktoriin Teise maailmasõja kohta. Õpilased valivad valikvastuste seast õiged väited.

Õiged vastused:

1. *b) Russia*
2. *a) Liberty Steaks*
3. *c) Adolf Hitler*
4. *b) blood transfusion*
5. *a) 12*
6. *a) JRR Tolkien*
7. *b) £6million*
8. *c) 1945*

Vastuste kontrollimiseks palub õpetaja õpilastel paaris või väikestes rühmades oma vastuseid võrrelda. Kõige lõpus kontrollitakse ka vastused üheskoos. Selleks võib õpetaja näiteks paluda käe tõsta õpilastel, kes arvavad, et vastus on variant a jne.

Grammatikaülesanded

Esimene ülesanne

Artiklite kasutamine nimedega. Enne harjutuse täitmist korratakse artiklite üldreegleid. Õpilased täidavad lüngad kasutades harjutuse ülaosas olevaid artikleid.

Õiged vastused:

1. *The name of **the** king of France in 1789 is -- King Louis **the** sixteenth.*
2. *The impact of **the** French Revolution in Britain is noticeable.*
3. *I have never heard about -- King Kevin II.*
4. *Alexander **the** Great was a King of **the** Ancient Greek kingdom.*
5. *-- World War II is the bloodiest conflict in history.*
6. ***The** Great Fire of London is one of the most known disasters in London`s history.*
7. *One of the central events in America`s history is **the** Civil War.*
8. ***The** President of **the** Republic of --Estonia is currently Toomas Hendrik Ilves.*

Üheskoos kontrollitakse vastused. Selleks palub õpetaja erinevatel õpilastel ühe lause ette lugeda. Juhitakse tähelepanu pärisnimega kasutatavate artiklite reeglitele.

Teine ülesanne

Sabaküsimuste moodustamine. Enne ülesande tegemist võib õpetaja õpilastelt uurida, kas nad mäletavad, kuidas sabaküsimusi moodustati ning paluda neil mõni näide tuua. Selleks palub õpetaja õpilastel töötada paaris. Üks õpilane ütleb mõne lause. Nt: *I am hungry*. Teine õpilane moodustab selle lausega enda paarilise väite kohta käiva sabaküsimusega lause. *You are hungry, aren`t you?*

Õiged vastused:

1. *You haven`t been paying attention, **have you?***
2. *You don`t know the answer, **do you?***
3. *The name of the king of France in 1789 was King Louis the sixteenth, **wasn`t it?***
4. *Let`s wait until the class is over, **shall we?***
5. *You want to pass your exam, **don`t you?***
6. *You thought you were saved by the bell, **didn`t you?***
7. *You can`t tell me the right answer, **can you?***
8. *You should listen more carefully, **shouldn`t you?***

Vastuste kontrollimiseks võib õpetaja õpilastel paluda vastused kooris ette lugeda.

Kolmas ülesanne

Mineviku ajavormid. Õpilased täidavad lüngad sobiva ajavormiga. Korratakse moodustamist.

Õiged vastused:

1. Joe **had been trying** to answer the question for a while before he finally got it right.
2. Joe **had not been paying** attention to what the teacher had been saying.
3. Miss Spite knew that Joe **had not been listening** to her at all.
4. Joe **had never kissed** a girl before.
5. If Joe **had known** the answer, he would have said it earlier.
6. Lauren **had been gazing** at Joe for the whole History class.
7. Lauren **had been trying** to help Joe all this time.
8. Joe **had never met** a girl like Lauren before.

Vastuste kontrollimiseks võib õpetaja õpilastel nimetada lausete numbrid, milles nad kasutasid *past perfect simple* ajavormi. **Vastused:** 4, 5, 8

Neljas ülesanne

Ristsõna. Õpilased täidavad ristsõna sobivate tegusõnadega. Vajadusel kasutavad abina teksti.

1. “Yes, Miss. I was **listening**” stammered Joe.
2. The class was **laughing** when Joe was saying the wrong answers.
3. Miss Spite **continued** her interrogation.
4. He realised that she was **trying** to help him by miming the answer.
5. In History she was definitely **gazing** in his direction too.
6. Joe was not **paying** attention.
7. The bell **rang**.
8. Miss Spite said that she was **waiting** for the answer.
9. Lauren was **sitting** behind where Miss Spite was standing.
10. Lauren was **waving** at Joe to get his attention.

Kontrollimiseks palub õpetaja õpilastel vastuseid oma paarilisega võrrelda.

Kodune töö:

Õpilased valivad mõne ajaloolise sündmuse ja kirjutavad selle kohta kaheksa lauset, kasutada võib kõiki mineviku ajavorme.

Kasutatud allikad

Tekstikatke:

Walliams, D. (2010) *Billionaire Boy*. HarperCollins

Harjutustes kasutatav informatsioon:

<http://facts.randomhistory.com/world-war-ii-facts.html>

<http://www.history.com/topics/world-war-ii>

<http://www.businessinsider.com/21-rare-and-weird-facts-about-world-war-2-2015-8>

<http://www.express.co.uk/news/uk/441602/40-amazing-World-War-facts>

https://en.wikipedia.org/wiki/Alexander_the_Great

<http://www.museumoflondon.org.uk/explore-online/pocket-histories/what-happened-great-fire-london/>

https://en.wikipedia.org/wiki/President_of_Estonia

<http://www.englishpage.com/verbpage/pastperfect.html>

<http://www.englishpage.com/verbpage/pastperfectcontinuous.html>

Pildid:

<http://jamesgillespies.co.uk/wp-content/uploads/2014/06/History.jpg>

<http://www.listzblog.com/sitebuildercontent/sitebuilderpictures/.pond/ww2.jpg.w300h228.jpg>

<http://bloximages.chicago2.vip.townnews.com/napavalleyregister.com/content/tncms/assets/v3/editorial/3/4d/34d71d4e-a65c-11e3-908e-001a4bcf887a/531a6a87dafa4.preview-620.jpg>

Sõnavara seletused:

<http://dictionary.cambridge.org/>

JUHEND ÕPETAJALE

Tekstikatkendi pealkiri: *The Lifestyle of the Rich People (C)*

Teema: *Shopping*

Sihtgrupp: 9. klass või tugevam 8. klass

Tundide arv: 1 tund (45 minutit)

TUND

Eesmärgid:

- ✓ Õpilased arendavad oma lugemis- ja tekstist arusaamisoskust, lugedes autentset tekstilõiku David Walliamsi raamatust *Billionaire Boy*.
- ✓ Õpilased tutvuvad uue sõnavaraga.
- ✓ Õpilased arendavad oma grammatikaoskust (negatiivsete küsimuste moodustamine, määrsõnade kasutamine, numbrite kirjutamine, kirjavahemärkide kasutamine, kaudsete küsimuste moodustamine) läbi erinevate tekstil põhinevate ülesannete.
- ✓ Õpilased arendavad kõneoskust arutledes sisseostude tegemisega seotud teemal.

Lugemiseelne ülesanne:

- Õpilased arutlevad paaristööna erinevate küsimuste üle, mis on seotud sisseostude tegemisega. Õpetaja esitab vajadusel suunavad küsimusi. Nt: *Do you think that women enjoy shopping more than men do?*
Paaride vahelise arutelu lõpus võiks õpetaja küsida tagasisidet 2-3 paarilt, kes võiksid enda arvamust jagada kogu klassiga.

Tekstikatkendi lugemine:

- Õpilased loevad individuaalselt läbi tekstikatkendi. Õpetaja palub õpilastel paksult märgitud sõnade tähendust mitte vaadata.
- Kui õpilastel on tekst läbi loetud, küsib õpetaja õpilastelt paksult trükitud sõnade tähendust. Õpilased peaksid proovima sõnade tähendust seletada inglise keeles. Vajadusel suunab õpetaja õpilasi.
- Lõpuks vaadatakse ühiselt kõikide uute sõnade tähendus üle.

Teksti mõistmine:

- Õpilased vastavad küsimustele ilma teksti vaatamata. Õpetaja palub õpilastel vastused ette lugeda. Kui keegi ei suuda õiget vastust nimetada, suunab õpetaja õpilasi seda tekstist otsima

Sõnavaraülesanded

Esimene ülesanne

Ostunimekirja tegemine. Õpilased loevad teksti ja leiavad sealt kõik toidud ja esemed, mida on võimalik poest osta.

Õiged vastused:

Groceries: caviar, tea, eggs, fish, toast, bangers and mash, fish and chips, Sheperd`s Pie,

Other items: a toupee, a remote, a TV, a fridge, Lamborghini

Vastuste kontrollimiseks palub õpetaja õpilastel paarilisega vastuseid võrrelda ja vajadusel nimekirja täiendada. Hiljem palutakse mõnel paaril oma ideid tutvustada.

Grammatikaülesanded

Esimene ülesanne

Negatiivsete küsimuste moodustamine. Enne harjutuse tegemist kordab õpetaja üle, kuidas negatiivseid küsimusi moodustatakse. Seejärel töötavad õpilased individuaalselt.

Õiged vastused:

9. *Joe can have caviar for dinner. → Can`t Joe have caviar for dinner?*

10. *Rich people do eat posh stuff. → Don`t rich people eat posh stuff?*

11. *Joe did like Shepherd`s Pie. → Didn`t Joe like Sheperd`s Pie?*

12. *We should eat expensive food. → Shouldn`t we eat expensive food?*

13. *It is called a toupee. → Isn`t it called a toupee?*

14. *Joe can have caviar with the tea. → Can`t Joe have caviar with the tea?*

15. *Joe`s father`s Lamborghini is lime-green. → Isn`t Joe`s father`s Lamborghini lime-green?*

16. *He has twenty toupees. → Hasn`t he got twenty toupees?*

Vastuste kontrollimiseks laseb õpetaja õpilastel töötada paarides. Üks õpilastest küsib enda moodustatud küsimuse, nt.: *Can`t Joe have caviar for dinner?* Teine õpilane vastab antud lausega (*Joe can have caviar for dinner*).

Teine ülesanne

Määrsõnade kasutamine. Enne harjutuse tegemist palub õpetaja õpilastel nimetada võimalikult palju erinevaid määrsõnu. Seejärel täidavad õpilased lüngad sobivate määrsõnadega, mis on väljatoodud teksti kõrval. Korratakse üle, kuidas omadussõnadest määrsõnu moodustada.

Õiged vastused:

1. *firstly*

2. *until*

3. *then*

4. *then*

5. *until*

6. *until*
7. *finally*
8. *immediately*

Vastuste kontrollimiseks laseb õpetaja õpilastel ette lugeda lüngaga laused.

Kolmas ülesanne

Määrsõnad sõnadega rikas ja vaene. Õpilased panevad kirja võimalikult palju määrsõnu, mis sobivad sõnadega *rich* ja *poor*.

Kuna selles harjutuses võivad õpilaste vastused erineda, on siin toodud mõned näited:

Extremely poor, incredibly poor, awfully poor, very poor, financially poor, really poor

Quite rich, very rich, incredibly rich, rather rich, too rich, really rich

Kui õpilased on oma vastused kirja pannud, võrdlevad nad neid kaaslasega. Õpetaja palub igal õpilasel mõne määrsõna sõnaga *rich* või *poor* nimetada. Koos tehakse tahvlile mõistekaart.

Neljas ülesanne

Numbrid. Õpetaja palub õpilastel teksti abil öelda, millele harjutuses olevad numbrid viitavad.

Õiged vastused:

100 – the size of the TV (100-inches)

10 – the price of the toupees (ten grand each)

20 – the years of how much the toupee makes Joe`s dad look younger (twenty years younger)

Harjutuse teises pooles kirjutavad õpilased numbrid sõnadega välja.

Õiged vastused:

234 – two hundred thirty-four

21,220 – twenty-one thousand two hundred twenty

4589 – four thousand five hundred eighty-nine

Vastuste kontrollimiseks kutsub õpetaja tahvli ette kolm õpilast, kellest igaüks kirjutab ühe numbriga sõnadega välja.

Viies ülesanne

Kirjavahemärkide kasutamine. Õpetaja palub õpilastel harjutuses olevatele lausetele vajalikud kirjavahemärgid lisada. Enne harjutuse tegemist tuleb õpetaja meelde, kuidas erinevaid kirjavahemärke nimetatakse. Nt: Need võivad olla slaidil.

- . — *full stop / period* (punkt)
- ? — *question mark* (küsimärk)
- ! — *exclamation mark* (hüüumärk)

- — *comma* (koma)
- ; — *semicolon* (semikoolon)
- — — *hyphen* (sidekriips)
- «- *apostrophe* (ülakoma)
- () — *brackets* (sulud)
- “ ” — *quotation marks* (jutumärgid)

Õiged vastused:

“There`s some caviar in the fridge for your tea, son,” said Mr Spud as he headed for the door.

“What`s caviar?”

“It`s fish eggs, son.”

“Eurgh...” Joe didn`t even like normal eggs much. Eggs laid by a fish sounded really revolting.

“Yeah, I had some on toast for me breakfast. It`s absolutely disgusting, but it is very expensive so we should start eating it.”

“Can`t we just have bangers and mash or fish and chips or Shepherd`s Pie or something, Dad?”

“Mmm, I used to love Shepherd`s Pie, son...”

Mr Spud drooled a little, as imagining the taste of Shepherd`s Pie.

“Well then...?”

Kui klassis on võimalik kasutada ekraani, võiksid õpilased kordamööda tulla õpetaja arvuti juurde ning seal lause kaupa kirjavähemärgid lisada. Nii saavad kõik oma vastuseid kontrollida ning õpetaja võib lisada vajalikud parandused. Alternatiivina kontrollimiseks palub õpetaja igal õpilasel ette lugeda ühe lause, nimetades inglise keeles kirjavahemärgid, mida ta kasutanud on.

Kuues ülesanne

Kaudsed küsimused. Õpilased muudavad harjutuses olevad otsesed küsimused kaudseteks küsimusteks, kasutades harjutuses olevat skeemi.

Selles harjutuses võivad õpilaste vastused erineda.

Õiged vastused:

1. I wonder what Joe`s favourite food was.
2. I`d like to know why Joe`s father wore a toupee.

3. I'd love to know if Joe ever found a friend.
4. I wonder how Joe got all that money.
5. I'd like to know where Joe loved before.
6. I wonder Which colour Joe`s father`s Lamborghini is.
7. I'd like to know if he has got an afro toupee for special occasions.
8. I'd love to know if Joe is dreaming of going to an ordinary school.

Ülesande kontrollimiseks palub õpetaja õpilastel ühe lause ette lugeda.

Kodune töö

Õpilased valivad mõne söögi, mida nad soovivad oma sõpradele õhtusöögiks valmistada ning panevad kirja selleks vajaminevad toiduained. Seejärel kirjutavad nad instruksioonid, kuidas seda sööki valmistada, kasutades erinevaid määrsõnu.

Kasutatud allikad

Tekstikatke:

Walliams, D. (2010) *Billionaire Boy*. HarperCollins

Harjutustes kasutatav informatsioon:

<http://www.enchantedlearning.com/grammar/punctuation/>

http://www.bbc.co.uk/food/recipes/bangerswithgreenmash_2962

<http://examples.yourdictionary.com/examples-of-adverbs.html>

Pildid:

<http://freedesignfile.com/upload/2012/10/Shopping-3.jpg>

http://stir.impimg.netdna-cdn.com/wp-content/files_mf/143026520792shoppingtrolleyhc120l.jpg

http://www.alternet.org/files/story_images/poor.png

<http://www.fyqyfz.com/data/uploads/55/474449-rich-man.jpg>

<https://giftsandcollectiblesgalore.files.wordpress.com/2012/12/question-mark-face.gif>

<http://bloximages.chicago2.vip.townnews.com/napavalleyregister.com/content/tncms/assets/v3/editorial/3/4d/34d71d4e-a65c-11e3-908e-001a4bcf887a/531a6a87dafa4.preview-620.jpg>

<http://www.jerrysfoods.com/wp-content/uploads/2014/10/turkey-dinner.png>

Sõnavara seletused:

<http://dictionary.cambridge.org/>

LISA 3

Lugupeetud õpetaja!

Olen Tartu Ülikooli sotsiaal-ja haridusteaduskonna üliõpilane Maibel Valdmann. Koostasin bakalaureusetöö raames ilukirjandustekstidel põhineva õppematerjali grammatika õpetamiseks 9. klassi inglise keele tunnis.

Palun Teil tutvuda antud õppematerjaliga ning anda sellele oma hinnang lähtudes ankeedis väljatoodud küsimustest.

Tulemusi kasutan oma bakalaureusetöös üldistatud kujul ning need on anonüümsed.

Lisainformatsiooni saamiseks võite minu poole pöörduda:

Telefonil: 55 608 961

E-mailil: maibel.valdmann@mail.ee

Ette tänades

Maibel Valdmann

I

1. Kui kaua olete töötanud inglise keele õpetajana?

_____ aastat.

2. Kas olete kunagi oma inglise keele tunnis kasutanud ilukirjanduslikke tekste?

jah

ei

3. Millisel eesmärgil olete ilukirjanduslikke tekste kasutanud? (Kui vastasite eelmisele küsimusele eitavalt, jätkke sellele küsimusele vastamata)

lastes huvi ja motivatsiooni tekitamiseks

kuulamise osaoskuse arendamiseks

kirjutamise osaoskuse arendamiseks

lugemise osaoskuse arendamiseks

rääkimise osaoskuse arendamiseks

sõnavara õppimiseks

uue teema tutvustamiseks

mõni muu eesmärk:

_____ (palun täpsustage)

4. Kas olete oma tunnis ilukirjanduslikke tekste kasutanud grammatika õpetamiseks?

jah

ei

5. Kas Teie arvates omab tähtsust, et tunnis kasutatav ilukirjanduslik tekstikatke oleks autentne?

jah

pigem jah

pigem ei

ei

6. Hindan tekstikatket nimega:

The Troubles of Being Rich (A)

Distraction at the History Class (B)

The Lifestyle of the Rich People (C)

7. Käsitletavad teemad on vastavuses Riikliku põhikooli õppekavaga.

jah

pigem jah

pigem ei

ei

8. Õppematerjal on Teie arvates sobiva raskusastmega.

jah

pigem jah

pigem ei

ei

9. Õpetaja juhendis olevad tunnieesmärgid on õppematerjali abil saavutatavad.

jah

pigem jah

pigem ei

ei

10. Harjutuste juhendid on arusaadavad.

jah

pigem jah

pigem ei

ei

11. Õppematerjal, mis seostab grammatika õppimise ilukirjandusliku tekstiga, on õpilaste jaoks huvipakkuv ja eakohane.

jah

pigem jah

pigem ei

ei

12. Õppematerjal on sobiva pikkusega.

jah   pigem jah   pigem ei   ei

13. Õppematerjal aitab kaasa grammatika osaoskuse arendamisele.

jah   pigem jah   pigem ei   ei

II

Milliseid parandusi teeksite hinnatava õppematerjali osas? (Palun kirjutage endapoolsed kommentaarid selleks ettenähtud joonele. Kui Te midagi muuta ei soovi, jätke küsimusele vastamata.)

The Troubles of Being Rich (A)

LUGEMISEELNE HARJUTUS

I TEKSTI MÕISTMISE HARJUTUS

II GRAMMATIKA

1. Täherägastik

---

2. Omadussõnade võrdlusastmete moodustamine

---

3. Omadussõnad sõbraga

---

4. Paaristöö

---

5. Sidesõnad

---

6. Modaalverbid

---

7. Harjutus sõnadega either ja neither

---

8. Kodune töö

Muud kommentaarid/tähelepanekud:

Suur tänu vastamast!

II

Milliseid parandusi teeksite hinnatava õppematerjali osas? (*Palun kirjutage endapoolsed kommentaarid selleks ettenähtud joonele. Kui Te midagi muuta ei soovi, jätke küsimusele vastamata.*)

Distraction at the History Class (B)

LUGEMISEELNE HARJUTUS

I TEKSTI MÕISTMISE HARJUTUS

II SÕNAVARA

1. Eessõnad

---

2. II maailmasõja viktoriin

III GRAMMATIKA

1. Artiklid

---

2. Sabaküsimuste moodustamine

---

3. Mineviku ajavormid

---

4. Ristsõna

Kodune töö

Muud kommentaarid/tähelepanekud:

Suur tänu vastamast!

II

Milliseid parandusi teeksite hinnatava õppematerjali osas? (*Palun kirjutage endapoolsed kommentaarid selleks ettenähtud joonele. Kui Te midagi muuta ei soovi, jätke küsimusele vastamata.*)

Lifestyle of the Rich People (C)

LUGEMISEELNE HARJUTUS

I TEKSTI MÕISTMISE HARJUTUS

II SÕNAVARA

1. Poe nimekirja tegemine

---

2. Omadussõnade lisamine nimisõnadele

III GRAMMATIKA

1. Eitavad küsimused

---

2. Määrsõnad

---

3. Määrsõnad sõnadega *rich* ja *poor*

---

4. Numbrid

---

5. Kirjavahemärgid

---

6. Kaudsed küsimused

Kodune töö

Muud kommentaarid/tähelepanekud:

Suur tänu vastamast!

Hea õpilane!

Olen Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi üliõpilane Maibel Valdmann. Koostasin bakalaureusetöö raames ilukirjandustekstidel põhineva õppematerjali grammatika õpetamiseks 9. klassi inglise keele tunnis.

Täitsid grammatika harjutustega töölehte, mis on koostatud raamatust „Billionaire Boy“ pärineva tekstikatke põhjal. Mulle on suureks abiks kui vastad järgnevatele väidetele ning avaldad arvamust töölehe kohta.

Tulemusi kasutan oma bakalaureusetöös üldistatud kujul ning need on anonüümsed.

Ette tänades

Maibel Valdmann

Vastused palun märkida ristikesega. Kommenteeri ja põhjenda oma vastuseid, eriti eitavate vastuste puhul.

1. Lugesin tekstikatket nimega:

The Troubles of Being Rich (A)

Distraction at the History Class (B)

The Lifestyle of the Rich People (C)

2. Tekstikatke on huvipakkuv.

jah   pigem jah   pigem ei   ei

Kommentaariid: _____

_____

_____

3. Töölehe harjutused on jõukohased.

jah   pigem jah   pigem ei   ei

Kommentaariid: _____

_____

_____

4. Harjutuste juhendid on arusaadavad.

jah   pigem jah   pigem ei   ei

Kommentaariid: _____

_____

_____

5. Õppematerjal on kauni välimusega.

jah   pigem jah   pigem ei   ei

Kommentaariid: _____

_____

_____

6. Tööleht aitab inglise keele grammatikat õppida ja korrata.

jah   pigem jah   pigem ei   ei

Kommentaariid: _____

_____

_____

7. Tööleht on sobiva pikkusega.

jah   pigem jah   pigem ei   ei

8. Ilukirjandusliku teksti kaudu grammatikat õppida on huvitav.

jah   pigem jah   pigem ei   ei

Kommentaariid: _____

_____

_____

Täna vastamast!

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Maibel Valdmann

(01.05.1991)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
**ILUKIRJANDUSEL PÕHINEV ÕPPEMATERJAL GRAMMATIKAOSKUSE
ARENDAMISEKS III KOOLIASTME INGLISE KEELE TUNDIDES**
mille juhendaja on Tiia Krass,

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 16.05.2016